

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 - Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje in tiskanje v tujem jeziku: UPI S. A. MILANO
Računi za Ljubljanske pokrajine pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Contr. Contr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izbaja vsak dan samo ponedeljske
Naročnina zmla mesečno Lit 18.-
za inozemstvo vključno s ponedeljskim
izdrom Lit 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. - Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Durchbruchversuche in wechselvollen Kämpfen abgewehrt

Hohe Material- und Menschenverluste der Sowjets — Nikolajew befehligsmäss geräumt — Keine besonderen Ereignisse in Italien — Zwei britische Schnellboote im Kanal versenkt

Aus dem Führerhauptquartier, 29. März. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am unteren ukrainischen Bug scheiterten erneut starke Angriffe und Überseitzversuche der Sowjets. Mehrere mit Geschützen und Infanterie beladene Fähren wurden durch Artillerie vernichtet, zahlreiche Gefangene und Beute eingebracht.

Die am Ostufer des Bug gelegene Stadt Nikolajew wurde nach wechenlanger Zerstörung aller kriegswichtigen Anlagen befehligsmäss geräumt. In den Kämpfen der Vortage hat sich dort der Hauptmann Stauder, Bataillonskommandeur in einem Grenadierregiment, besonders ausgezeichnet.

Zwischen Bug und Pruth schlugen deutsche und rumänische Truppen starke Angriffe der Sowjets zum Teil im Gegenangriff ab.

Südlich Proskurov, nördlich Tschernowitz und am oberen Dnjestr stehen unsere Truppen zusammen mit ungarischen Verbänden weiter im wechselvollen Angriffs- und Abwehrkämpfen. Die Besetzung von Tarnopol schlug starke, von Panzern und Tieffliegern unterstützte feindliche Angriffe ab. Auch bei Brody wurden mit wirksamer Unterstützung durch Nebelwerfer alle Angriffe der Sowjets abgewehrt. Einer unserer Panzerverbände zerschlug in schneidigem Vorstoss stärkere feindliche Kampfgruppen.

Bei den harten Abwehrkämpfen im Raum südlich Proskurov hat sich die württembergisch-sudetendeutsche 101. Jägerdivision unter Führung von Generalleutnant Vogel durch besondere Tapferkeit und Standfestigkeit hervorragend ausgezeichnet.

Die Sowjets griffen auch gestern wieder die Stadt Kowel vergeblich an. Nördlich der Stadt brachen unsere Truppen starken feindlichen Widerstand und stießen weiter nach Osten und Südosten vor. In diesen Kämpfen hat sich das Sicherungsbataillon 670 unter Führung von Hauptmann Bergert besonders bewährt.

Zwischen Dnjepr und Tschassy, sowie

südöstlich Witebsk führten die Bolschewisten mit neu herangeführten Kräften, von zahlreichen Panzern und Schlachtfliegern unterstützt, starke Angriffe. Unsere tapferen Grenadiere und Panzergrenadiere verteidigten in hervorragender Zusammenarbeit mit Artillerie, Sturmgeschützen und Kampffliegerverbänden alle feindlichen Durchbruchversuche und fügten den Sowjets wiederum hohe Menschen- und Materialverluste zu.

Auch südöstlich Ostrow und an der Narv Front wurden heftige Angriffe des Feindes von deutschen Truppen und lettischen SS-Freiwilligenverbänden in harten Kämpfen zerschlagen.

Wachfahrzeuge der Kriegsmarine schossen über dem Finnischen Meerbusen drei sowjetische Bomber ab.

In Italien verlief der Tag ohne besondere Ereignisse.

Ein starker Verband deutscher Kampfflugzeuge griff in den Abendstunden des 28. März erneut den feindlichen Inselstützpunkt Lissa an. Im Hafengebiet und in Verteidigungsanlagen entstanden schwere Zerstörungen.

Kampffähren der Kriegsmarine wehrten im Golf von Genua Angriffe britischer Schnellboote ab und beschädigten eines der Boote so schwer, dass mit seiner Vernichtung zu rechnen ist.

Deutsche und italienische Jäger brachten über Norditalien 12 nordamerikanische Flugzeuge zum Absturz.

In der vergangenen Nacht wurden in holländischen Gewässern und vor der westfranzösischen Küste im Verlauf erfolgreicher Abwehrgefechte deutscher Sicherungsstreitkräfte zwei britische Schnellboote versenkt und ein drittes so schwer beschädigt, dass sein Untergang wahrscheinlich ist.

Über den besetzten Westgebieten vernichtete Flakartillerie der Luftwaffe gestern sieben feindliche Flugzeuge.

Flakartillerieverbände des Feldluftkommandos Belgien-Nordfrankreich haben sich durch die Vernichtung von über 1000 feindlichen Flugzeugen besonders bewährt.

Velik letalski napad na Bristol

Berlin, 28. marca. O velenapadu nemškega letalstva na Bristol v protekli noči javljajo, da je bil to časovno strm in zelo močan napad. Veliko število težkih nemških vojnih letal je operiralo skupaj z nemškimi brzimi bojnimi oddelki, ki so z različnimi sunki napadli med drugim tudi mestno področje Londona. Razmere za napad na Bristol so bile zelo ugodne. Poseben postopek je omogočil vsem posadkam, da so našle svoj cilj. Že v prvih minutah napada so letalci z množestvenim odmetom zažigalnih bomb povzročili več velikih požarov katerih posledice so lahko opazovali pri prihodu in odletu. Posadke nemških brzih bojnih letal, ki so operirale nad širokim področjem južnozpadne Anglije in nad Bristolom prelivom, so opazile v Bristolu nekaj močnih eksplozij, ki so zelo ojačile ognjeni svet Nemško letalstvo je doslej že 104krat napadlo pomembno prekladalno luko Bristol s tisoči ton rusilnih bomb.

Petletnica osvoboditve Madrida

Madrid, 28. marca. Madrid je proslavil danes peto obletnico osvoboditve izpod rdečega terorja. Tisk se ob tej priliki spominja na trpljenja, ki ga je moral med triletno vojno prenašati španski narod pod boljševiško vladno. Od 18. julija l. 1936 do 28. marca l. 1939 je bil Madrid, pše »Yac«, velika jetišnica, v kateri so vladale revščina, beda, izdajstvo in strahovlada.

Madrid, 28. marca. Ob peti obletnici osvoboditve španske prestolnice izpod rdeč strahovlade je sprejel danes general Franco madridskega župana Alcocerja in štab njegovih sodelavcev. Župan Alcocer je pod državnemu poglavarju poročilo o delih in gradnjah v zadnjih letih. Ističasno je sporočil Caudillou pozdrave prestolinskega prebivalstva, ki je prseglo, kakor je zagotovil generalu Francu, brez-pogojno zvestobo in pokorščino.

Angleški visoki komisar za Italijo

Zeneva, 28. marca. Sir Noel Charles, bivši britanski poslanik v Braziliji, je odpotoval v Italijo, kjer bo prevzel položaj visokega komisarja pri Badoglioju. To vest je objavil »Exchange Telegraph, Domnevajo, da bo Charles igral pomembno vlogo v posvetovalnem odboru za Italijo, kjer bo najbrž nadomestil Mac Millana.

Imenovanje »visokega komisarja« brez dvoma pomeni, da Anglija noče slediti »moskovskemu zgledu« in da ne bo priznala Badoglijeve vlade. Sicer bi bila namreč imenovala poslanika ali veleposlanika. Mesto visokega komisarja je namreč obljajno le v onih deželah, ki so pod angleško oblastjo, oziroma so sol-h angleške kolonije. Iz sedanjega angleškega imenovanja bo Badoglio pač lahko videl, kako cenijo njegovo vladno v Londonu, kakor tudi, da kljub vsemu klečeplaznju Italija za Anglijo ni nič drugega kakor preman-gana država.

Angleški letalci napadli švedsko ladjo Rdečega križa

Milan, 28. marca. Anglija je kriva nove kršitve mednarodnih določil. Italijanski list poroča, da so angleški bombnik na Jadranu v višini Ankone napadli švedsko ladjo Rdečega križa »Allaren«. Ladja je klicala na pomoč.

Japonsko prodiranje v Prednjo Indijo

Tokio, 28. marca. Japonske čete, ki so pred kratkim prekorale Sindvin in vdrle v Prednjo Indijo, so že dosegle ozemlje Silhala. Dasi je sovražnik oborožen z avtomatskim orožjem vseh vrst, tako z 200 avtomobili, 70 do 80 topovi in par sto oklopniki, je bil zaradi japonske taktike prese- nečenja premagan. Japonske čete čistijo sedaj ozemlje razpršenih in za borbo že onespobljanih preostankov sovražnika.

Tokio, 28. marca. Borba proti 20. angleški diviziji na področju Tamorja se nadaljuje z neizprosnostjo. In japonske čete vedno bolj zožujejo železni obroč okoli sovražnika. Z vseh strani napadajo Japonci sovražnika in so poglani nazaj sovražni-kove oklopniske oddelke. Jedro 20. divizije je v pravem begu ter podvzema svoje poslednje obupne, toda brezuspešne poizkuse, da bi ušlo usodi.

Jože Broz-Tito bi rad dobil priznanje

Stockholm, 28. marca. Nekaj jugoslovanskih prenapetih, ki so se v Londonu zbrali k proslavi tretje obletnice državne udara 27. marca 1941, je poslalo Rooseveltu Churchilla in Stalinu brozjavke, v katerih prosijo, naj priznajo »narodni osvobodilni odbor maršala Titaa« kot »edino upravičeno jugoslovansko avtoriteto«. Nadalje prosijo zavezniške vlade, naj prekmejo odnose z jugoslovansko begunsko vlado.

Na istem zborovanju je izjavil dr. Bčanić, zastopnik Titovega odbora v Londonu, da ne priznava nikakih pogojev ali obveznosti, ki jih je sklenila, odnesno prevzela jugoslovanska begunska vlada.

Zborovanje je naposled sprejelo sklen, ki naproša vlade združenih narodov naj protestirajo, ker uporabljajo jugoslovanske državno imovino »brez vsakega nadzorstva ali odgovornosti« člani jugoslovanske begunske vlade.

Zeneva, 28. marca. Predsednik jugoslovanske begunske vlade Purić je dal po vesti »Manchester Guardian«, angleškemu tisku »zjavo o tolovaškem poglavarju Titu Dejal je, da je Titova trditve, da zastopa s svojim pokretom srbski narod, popolnoma brez-podlage. Tito je le »srodje tujih političnih vplivov in služi zgolj tujemu vmešavanju«.

To je vsekakor dobra označba boljševiškega agenta in tolovaškega poglavarja Broza.

Darujte za siromake! Zimska pomoč še vedno sprejema prispevke

Zavrnitev prebijalnih poizkusov

v izpremenljivih bojih

Velike sovjetske izgube — Nikolajev na povelje izpraznjen — Nikakih posebnih dogodkov v Italiji — Potopitev dveh britanskih brzih čolnov v Rokavskem prelivu

Führerjev glavni stan, 29. marca. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Ob spodnjem ukrajinskem Bugu so se ponovno izjalovili močni sovjetski napadi in poskusi za prekorachenje reke. Topništvo je uničilo več s topovi in pehoto natovljenih brodov. Naše čete so zajele številne ujetnike in precejšen plen.

Po večtedenskem uničevanju vseh vojsko važnih naprav so naše čete na povelje izpraznile mesto Nikolajev na vzhodnem bregu Buga. V bojih zadnjih dni se je tamkaj posebno odlikoval stotnik Stauder, bataljonski poveljnik v grenadirskem polku.

Med Bugom in Prutom so nemške in rumunske čete deloma s protinapadi odbile močne sovjetske napade. Južno od Proskurova, severno od Černovic in ob zgoranjem Dnjestr su naše čete skupno z madžarskimi oddelki še nadalje v izpremenljivih napadalnih in obrambnih bojih. Posadka Tarnopola je odbila močne sovražnikove napade, ki so jih podpirali oklopniki in nizko leteči letalci. Tudi pri Brody smo z učinkovito podporo metalcev megje zavrnil vse sovjetske napade. Nekaj naš oklopniki oddelk je z zanosnim sunkom razbil močnejše sovražnikove bojne skupine.

V hudih obrambnih bojih na področju južno od Proskurova se je s posebnim junštvom in vztrajnostjo izredno odlikovala viterbenško-sudetsonemska 101. lovka divizija pod vodstvom generalnega poročnika Vogla.

Sovjetske čete so tudi včeraj znova, a zaman napadle mesto Kovelj. Severno od mesta so naše čete strle močan sovražnikov odpor in prodrele dalje proti vzhodu in jugovzhodu. V teh bojih se je posebno odlikoval 670. zaščitni bataljon pod vodstvom stotnika Borgerta.

Obrambni uspeh med Dnjeprom in Čavsiji

Berlin, 29. marca. V srednjem odseku vzhodnega bojišča, kjer boljševiki že tri dni napadajo med Dnjeprom in Čavsiji zgolj, da bi vezali nemške sile, je sovražnik tudi 27. marca nadaljeval brezuspešne poizkuse prodora. Svoje sile je tik vzhodno od Dnjepra združil na ozkem prostoru in se je zategadelj v drugih odsekih omejil na slabotnejše sunke. Glavni napad se je pričel z izredno močnim topniškim ognjem in so ga podpirali številni oklopniki, lovi in bojna letala. Ob odličnem sodelovanju topništva so nemški grenadirji v težkih bojih odbili prvi naskok in s tem dosegli nov popoln obrambni uspeh. Sovražnikove izgube so bile izredno težke. Znašale so več tisoč padlih, par sto zajetih in številne oklopane topove, protiklopane puške in večje količine drugega orožja. Nadaljnjih 15 oklopnikov in mnogo tovornih avtomobilov so uničili bojni letalci med napadi na izhodiščne postojanke.

Na severu vzhodnega bojišča so bili dne 27. marca le krajevno omejeni boji. Pri Ostrovu je utegnil sovražnik razširiti starejši vdor, dočim so Nemci s protinapadom pridobili na nekem drugem vdoru nekaj ozemlja. Južnozpadno od Narve so Nemci z napadalno akcijo, ki so jo odlično podpirali topništvo in metalci min, po obrambi močnih protisunkov zamašili nekoliko frontno luknjo. Na očiščenem ozemlju so ostali trije uničeni sovjetski oklopniki.

Na Arktiku so donavski planinski lovič s presenetljivim sunkom vdrli v več sovražnikovih višinskih postojank in uničili bojne naprave skupno s posadkami. Ko so se boljševiki pripravili za protinapad, je topništvo razpršilo čete na zbirališčih. Izgube sovražnika so bile velike.

Še vedno estra zima v južni Italiji

Berlin, 29. marca. Na južnoitalijanskem bojišču je navzile kolebarski spomladi še vedno ostra zima. Zaradi viharjev v zadnjih dneh je v gorah zapadel nov sneg in ponovi vejejo ledeni vetrovi nad skalovjem. Boji so zato že od 27. marca povsod popustili, tako da je zgolj pri Minturnu in Castellortu prišlo do sovražnikovih izvidniških sunkov, ki pa so propadli v ognju nemških grenadirjev z velikimi izgubami nasprotnika. Tudi pri Cassinu je v splošnem vladal mir. Sovražnik je očitno pod vtisom svojega težkega poraza in se še vedno ukvarja z razmeščanjem svojih močno oslabljenih sil. Nemški padalski lovič so poleg udarnih akcij izvedli sunek na koto 435 medaleč od samostana Monte Cassino. Tam so, kakor je bilo že javljeno, že 12 dni obkoljene anglo-indijske čete, katerih poizkusi izpada in razbremenitve niso doslej uspešni. Nekaj udarni oddelk nemških padalskih lovcjev je v jutranjih urah napadel ta vrh, ga iztrgal sovražniku, uničil velik del obkoljenih sil in očistil ozemlje. Pri tem je imel sovražnik znova občutne izgube in številne zajete. Severnozpadno od Cassina so pri Massa Albaneta odbili nemški grenadirji dva sovražnikova udarna oddelka, dočim so protiklopniki topovi in minometala uničili v razvalinah mesta dva oklopnika.

Navzile težkim pogojem, pod katerimi so se padalski lovič in grenadirji borili v Cassinu, so bili uspešni izredni. Zgolj v severnem in vzhodnem delu mesta ter na jugu izven Cassina ležečega kolodvora, ki ga je sovražnik zasedel, so od 15. marca zgolj s sredstvi za boje iz bližine uničili skupno 30 angleških oklopnikov. S tem so Anglomeričani izgubili eno tretjino oklopnikov, ki so jih uporabljali pri Cassinu.

V bojih za Cassino je bil obojestransko posebno silovit topniški ogenj. Sovražnik je samo od 20. do 26. marca izstrelil okoli 80.000 granat, ne da bi se s tem približal svojemu cilju in zavzel mesto ali prodrl na Via Cassilino. Nemško topništvo je v

Med Dnjeprom in Čausi ter južnozpadno od Vitebska so izvršili boljševiki močne napade s svežimi silami in s podporo številnih oklopnikov in bojnih letal. Naši junaki grenadirji in oklopniki grenadirji so v sijajnem sodelovanju s topništvom, naskakovalnimi topovi in z jatami bojnih letal preprečili vse sovražnikove preblijalne poizkuse ter so zadali sovjetskim četam znova velike človeške in stvarne izgube.

Tudi južnozpadno od Ostrova ter na bojišču ob Narvi so nemške čete in latvijski prostovoljski oddelki SS v hudih bojih razbili silovite sovražnikove napade.

Strazne enice vojne mornarice so nad Finskim zalivom sestrelile tri sovjetske bombnike.

V Italiji je potekel dan brez posebnih dogodkov.

Močan oddelk nemških bojnih letal je v večernih urah 28. marca znova napadel sovražnikovo otoško oporišče Vis. V luku in na obrambnih napravah so bila povzročena težka razdejavanja.

Bojni spivaji vojne mornarice so v Genovskem zalivu odbili napad britanskih brzih čolnov in enega tako težko poškodovali, da lahko računamo z njegovim uničenjem.

Nemški in italijanski lovič so zblili nad severno Italijo 12 sovornoameriških letal.

V protekli noči so nemške zaščitne čete v nizozemskem vodovju in pred zapadno francosko obalo potopile med uspešnimi obrambnimi boji dva britanska brza čolna ter tretjega tako težko poškodovali, da je njegova potopitev verjetna.

Nad zasedenimi zapadnimi ozemlji je uničilo včeraj protiletalsko topništvo v sestavi letalstva 7 sovražnikovih letal.

Oddelki protiletalskega topništva letalskega poveljništva Belgija-Severna Francija so se s sestrelitvijo nad tisoč sovražnikovih letal prav posebno odlikovali.

Berlin, 28. marca. Iz svojega predmestja južnozpadno od Narve so sovjetske čete v zadnjih bojih zabile južno od železnice Narva-Wesenberg (Rakvere) dva topa klina. Iz teh dveh izpostavljenih odsekov bojišča so 17. in 18. marca z več strelskimi divizijami in z eno oklopnisko brigado napadle proti severu v namenu, da bi odrezale nemške čete na predmostju pri Narvi in severno od mesta in prodre do Finskega zaliva, sunki pa so se z velikimi izgubami boljševikov izjalovili.

Da bi preprečile ogražanje železnice in nadaljnje sovjetske poizkuse proboja, so nemške čete z močno topniško, oklopnisko in letalsko podporo 26. marca napadle zapadni izpostavljeni odsek sovražnikovega bojišča. Na gozdnem ozemlju je nemški napad dobro napredoval. Do popolnedna je bil južni sovražnikov klin prebit in sovražnik severno od te vrzeli odrezan. Nemški grenadirji so tu odbili kakke tri sovražne strelske divizije. Sovjetske čete, ki so se utrdile v številnih bunkerjih, so imele pomembne izgube. Točne številke ter množino zaplenjenega in uničenega materiala bo mogoče ugotoviti šele po očiščenju in pregledu zavzetega ozemlja.

Neko sovjetsko divizijo, ki jo je hotel sovražnik na kakih 175 tovornih avtomobilih in 20 oklopnih čim hitreje pripeljati na bojišče, so med potom napadli nemški strmoglavci. Z uničenjem zapadnega izpostavljenega odseka bojišča so Nemci preprečili boljševikom, da bi jim ogražali oekrbovalne zveze. Poleg tega se jim je opeščilo, da so jim odzelo važen prostor, ki bi jim omogočal nadaljnje prebijanje k Finskemu zalivu.

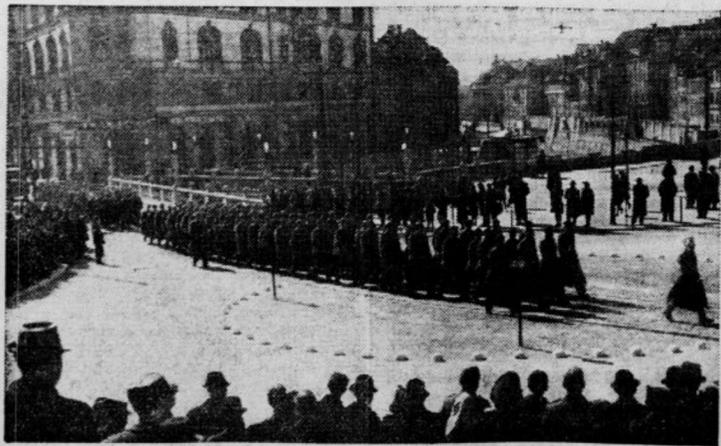
preteklem tednu obstreljevalo 77 sovražnikovih baterij. Po številnih eksplozijah in požarih je bil viden velik učinek tega obstreljevanja. Nadalje so Nemci razdejali tri velika skladišča streliva in obstreljevali skladišča pogonskega goriva, kolone s strelivom, bivališča čepiče in edince na pohodu. Poleg tega so topniške in minometalske baterije dosegle polne zadetke na sovražnikovih izhodiščnih postojankah in so razbile čete in zbirališča oklopnikov.

Na nettunskem predmostju je bilo tudi 27. marca mirno. Ponoch je sovražnik napadel v moči čete, vendar so ga nemški grenadirji z občutnimi izgubami vrgli nazaj. Celotno področje Nettuno-Anzio, ki ga je sovražnik zavil v umetno meglo, je bilo ves dan pod ognjem nemških baterij.

Stockholm, 29. marca. Ameriški general Mac Nair, ki je odgovoren za vojno izvežbanje Američanov v Italiji in je se sedaj vrnil, kakor javlja »Stockholm Tidning« iz Newyorka, s poročanja nazaj v Italijo, je izjavil med drugim, da ima največje sponstvovanje pred trdovratnim in spretnim odporom nemških vojakov. Sleherno poslopje je oboroženo s strojnico in nemški vojaki, tudi pri pratežu, se bore do zadnjega moža. Nemci so izredno iznajdljivi in nikoli ne store iste stvari dvakrat.

Veliki gozdni požari v Tessinu

Bern, 27. marca. Že nekaj dni divjajo v Tessinu veliki gozdni požari in sicer zaradi suše, ki traja že od novembra. Pri Locarnu gori že 4 dni gozi, ki ležijo pod Ascono in Roncom zaradi česar je bilo v nedeljo zvečer v Locarnu tako svetlo, kakor podnevi. V soboto zvečer so izbruhli novi požari. Tudi z ozemlja Monte San Salvatore pri Luganu javljajo o velikem gozdnem požaru. Plameni so visoki do 30 metrov. Tako obsežnih požarov v Tessinu sploh še ne pomnijo.

Abteilungen der Landeswehr in Lalbach auf dem Rückwege vom Sonntags-gottesdienst
Domobranski oddelki se od nedeljske službe božje vračajo v Ljubljani preko Marjinega trga ob simpatije prežeti pozornosti na ulicah se nahajajočih ljudi

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Abgabe von rationierten Lebensmittel im Monate April

Im Monate April werden Händler in der Stadt Laibach bezugsbeschränkte Lebensmittel nur an ihre ständigen Abnehmer auf Lebensmittelkarten, ausgegeben vom Städtischen Versorgungsamt, auf folgende Weise abgegeben:

1. Auf die Grundlebensmittelkarte: täglich 225 g Brot oder je 186 g Einheitsmehl auf 25 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 4650 g Einheitsmehl und je 3755 g Meismehl auf 5 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 1687 g Meismehl.
- Bei der Zuteilung auf teilweise schon verbrauchte Lebensmittelkarten haben die Händler Mehl in Verhältnis zu 5 Abschnitten Einheits- und auf 1 Abschnitt Meismehl abzugeben. Nur eine Art Mehl dürfen Händler nicht abgeben.
- Monatlich: 1 kg Reis und 1 kg Teigwaren (auf 1 Tagesabschnitt entfallen je 66,6 g Reis bzw. Teigwaren).
- 4 dl Öl (auf 1 Tagesabschnitt entfallen je 133 cl).
- 500 g Zucker (auf jeden kleinsten Abschnitt je 50 g).
- 300 g Salz (auf jeden Abschnitt je 150 g). Die bisherige Monatsmenge wurde auf Auftrag der höheren Behörde auf 300 g erniedrigt.
- 100 g Wäscheife (auf jeden Abschnitt je 50 g).
- 100 g Toilettenseife (auf den Abschnitt »B-Ap«).
8. Auf die Zulagekarte für Handarbeiter (RD) und auf die Brotzulagekarte für Kranke: täglich 100 g Brot oder je 82,6 g Einheitsmehl auf 25 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 2065 g Einheitsmehl und je 150 g Meismehl auf 5 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 750 g Meismehl.
- Bei der Zuteilung auf teilweise schon verbrauchte Lebensmittelkarten haben die Händler Mehl in Verhältnis zu 5 Abschnitten Einheitsmehl und auf 1 Abschnitt Meismehl abzugeben.
- Diese Bestimmung gilt auch für alle übrigen Brotzulagekarten. Zuteilung von nur einer Mehlart ist nicht statthaft.
4. Auf die Schwerarbeiterzulagekarten (TD): täglich 200 g Brot oder 165,8 Einheitsmehl auf 25 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 4132 g Einheitsmehl, je 300 g Meismehl auf 5 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 1500 g Meismehl, monatlich 600 g Teigwaren auf sämtliche 6 Abschnitte für Reis und Teigwaren; auf jeden einzelnen Abschnitt entfallen also je 100 g Teigwaren.
5. Auf die Zulagekarte für Schwerarbeiter (NTD): täglich 300 g Brot oder je 248 g Einheitsmehl auf 25 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 6200 g Einheitsmehl, je 450 g Meismehl auf 5 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 2250 g Meismehl, und monatlich 600 g Teigwaren; auf

jeden einzelnen Abschnitt entfallen also je 100 g Teigwaren.

6. Auf Zulagekarten für Kinder bis zu 3 Jahren (DO, MA) für den Monat April: monatlich 1000 g Reis und 500 g Zucker auf die betreffenden Abschnitte.
  7. Auf die Feberzulagekarte für Kinder und Jugendliche von 6-18 Jahren (DO, MA, DO, ME, DO, MC, Feber): Allfällige Zuteilung wird rechtzeitig in Zeitungen bekanntgegeben werden.
  8. Auf besondere Brotzulagekarten (für Anstaltspersonen und werdende Mütter): täglich 150 g Brot oder je 124 g Einheitsmehl auf 25 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 3100 g Einheitsmehl und je 225 g Meismehl auf 5 Tagesabschnitte, d. h. zusammen 1125 g Meismehl.
  9. Auf Fleischzusatzkarte für Kranke: täglich je 100 g Fleisch bei den für die Fleischtzuteilung an Kranke bestimmten Metzgern.
  10. Auf »Besondere Anweisungen« und auf Anweisungen für Kranke, ausgegeben vom »Preved« oder städtischem Versorgungsamt dürfen Händler rationierte Lebensmittel in Mengen, die auf Anweisung stehen, ausfolgen.
  11. Auf Familienkarte »A«: 5 Schachteln Zündhölzer auf Abschnitt »A«.
  12. Auf Familienkarte »B«: 10 Schachteln Zündhölzer auf Abschnitt »B«.
  13. Auf Familienkarte »C«: 15 Schachteln Zündhölzer auf Abschnitt »C«.
- Alle Verbraucher werden aufmerksam gemacht ihre Familienkarten A, B und C sorgsamst aufzubewahren, da diese auch in kommenden Monaten ihre Gültigkeit bewahren werden.

Aufforderung an Viehzüchter

Sämtliche Landwirte-Viehzüchter in Laibach und in den Umgebungscommunen die Vieh zur Abgabe an den »Preved« im Monate April bereithalten werden hiermit benachrichtigt dass der Auftrieb in Vrhnika am 4. in Laibach am 5. April stattfindet. Wer das Vieh sofort abzugeben wünsche soll die Aufforderungen zum Auftrieb bis Montag, den 3. April bei der zuständigen Gemeinde überreichen. Landwirte aus der Gemeinde Laibach sollen diese Aufforderungen bei der Landwirtschaftssekktion des Stadtwirtschaftsamtes in der Beethovenstrasse 7, Zimmer 15, bis »Diensttag, den 4. April begeben.

Anweisung von Öl

Händler und Genossenschaften in Laibach haben beim »Preved«, Novi trg 4/II, Anweisungen für Öl, welches im Monat April zur Abgabe gelangt, in nachstehender Nachfolge zu begeben:

- Am Donnerstag, 30. d. M. sämtliche Genossenschaften und Händler mit den Anfangsbuchstaben A bis J am Freitag 31. d. M. die mit den Anfangsbuchstaben K bis N und am Samstag, 1. April, mit den Anfangsbuchstaben O bis Z.
- Händler und Genossenschaften, die noch ganze Erbsen auf Lager haben, sollen diese chestens in den Magazinen des »Preved« für zerteilte Erbsen umtauschen.

Obvestila »Preveda«

Delitev racionaliranih živil v mesecu aprilu

V mesecu aprilu bodo deliti trgovci v mestu Ljubljani racionalirana živila samo svojim stalnim odjemalcem na živilske nakaznice ki jih je izdal ljubljanski mestni preskrbovalni urad, na sledeči način:

1. Na osnovno živilsko nakaznico: dnevno po 225 g kruha ali po 186 g enotne moke na 25 dnevni odrezkov, t. j. skupno 4.650 kg enotne moke in po 337,5 g koruzne moke na 5 dnevni odrezkov, t. j. skupno 1.687 kg koruzne moke. Pri delitvi na živilske nakaznice se mora deliti po trgovski meri v razmerju: na 5 odrezkov enotno in na 1 odrezek koruzno moko; samo eno vrsto moke ni dovolj, eno deliti; mesečno 1 kg riža in 1 kg testenin (na 1 celodnevni odrezek odpade po 66,6 g riža oz. testenin); 4 deli olja (na 1 celodnevni odrezek odpade 133 cl olja); 500 g s.a. korja (na vsak najmanjši odrezek označen z 1/10 odpade po 50 g sladkorja); 300 g soli (na vsak odrezek, označen z 1/2, odpade po 150 g soli); doseganja mesečna količina soli je bila po nalogu višje oblasti zmanjšana na sedanjih 300 g; 100 g pralnega mila (na vsak odrezek, označen z 1/5, odpade po 50 g mila); 100 g toaletnega mila na odrezek »B-Ap«.
  3. Na dodatno živilsko nakaznico za ročne delavce (R. D.) ter na dodatno živilsko nakaznico za kruh za bolnike: dnevno po 100 g kruha ali po 82,6 g enotne moke na 25 dnevni odrezkov, t. j. skupno 2.065 kg enotne moke ter po 150 g koruzne moke na 5 dnevni odrezkov, t. j. skupno 0.750 kg koruzne moke. To razmerje (5:1) med enotno in koruzno moko je obvezno tudi pri delitvi živilskih nakaznic. Ta določba velja tudi za vse ostale dodatne nakaznice za kruh. Delitev samo ene vrste moke ni dopustna.
  4. Na dodatno živilsko nakaznico za delavce pri težkih delih (T. D.): dnevno po 200 g kruha ali po 165,3 g enotne moke na 25 dnevni odrezkov, t. j. skupno 4.132 kg enotne moke in po 300 g koruzne moke na 5 dnevni odrezkov, t. j. skupno 1.500 kg koruzne moke; mesečno 600 g testenin na vseh šest odrezkov določenih za riž ali testenine; na vsak posamezni odrezek odpade torej po 100 g testenin.
  5. Na dodatno živilsko nakaznico za delavce pri najtežih delih (N. T. D.): dnevno po 300 g kruha ali po 248 g enotne moke na 25 dnevni odrezkov, t. j. skupno 6.200 kg enotne moke in po 450 g koruzne moke na 5 dnevni odrezkov, t. j. skupno 2.250 kg koruzne moke, ter mesečno 600 g testenin na vseh šest odrezkov, določenih za riž ali testenine; na vsak posamezni odrezek odpade torej po 100 g testenin.
  6. Na dodatno živilsko nakaznico za otroke do 3 let starosti (Do. Ma) za mesec april: mesečno 1 kg riža ter 0.500 kg sladkorja na določene odrezke.
  7. Na februarjske dodatne živilske nakaznice za otroke in mladino od 0 do 18. leta starosti (Do. Ma, Do. Mb in Do. Mc februar): morebitna delitev živil bo objavljena pravočasno v časopisih, zato naj prizadeletni te nakaznice skrbno čuvajo!
  8. Na posebno dodatno nakaznico za kruh (za zavodnike in nosilce bene): dnevno po 150 g kruha ali po 124 g enotne moke na 25 dnevni odrezkov, t. j. skupno 3.100 kg enotne moke in po 225 g koruzne moke na 5 dnevni odrezkov, t. j. skupno 1.125 kg koruzne moke.
  9. Na dodatno živilsko nakaznico za moške za bolnike: dnevno po 100 g mesa pri mesarjih, ki so določeni za delitev mesa bolnikom.
  10. Na posebno nakaznico in na nakaznico za bolnike, izdano od Preveda ali Mestnega preskrbovalnega urada smejo zdajati trgovci racionalirana živila v količini, ki je na nakazili vpisana.
  11. Na družinsko nakaznico »A«: 5 škatlic želatinske galle na odrezek »A4«.
  12. Na družinsko nakaznico »B«: 10 škatlic želatinske galle na odrezek »B4«.
  13. Na družinsko nakaznico »C«: 15 škatlic želatinske galle na odrezek »C4«.
- Vse te tri družinske nakaznice naj potrošniki skrbno čuvajo, ker bodo veljavne še v naslednjih mesecih.

Nekazovanje olja

Trgovci in zadrage v Ljubljani naj dvignejo pri Prevedu, Novi trg 4/II, nakazila za olje ki ga potrebujejo za delitev v aprilu, po naslednjem redu:

- V četrtek, 30. t. m. vse zadrage in trgovci v začetnicami A do J, v petek 31. t. m. z začetnicami K do N in v soboto, 1. aprila, z začetnicami O do Z.
- Trgovci in zadrage ki imajo še celi grah v zalogi naj tega čimprej zamenjajo v Prevedovih skladiščih za razpolovljenega

Poziv živinorejcem

Vse kmetovalce živinorejce Ljubljane in okoliških občin ki imajo pripravljeno živino za oddajo Prevedu v aprilu obveščamo da bo dogni živine dne 4. aprila in Vrhniki in dne 5. aprila v Ljubljani. Vsi, ki želijo takoj oddati živino, naj prevzamejo pozivnice za dogni na pristojnih občinah do ponedeljka 4. aprila. Kmetovalci iz občine Ljubljane naj dvignejo te pozivnice pri kmetijskem odseku mestnega gospodarskega urada v Beethovenstr. ulici 7, soba 15, do točka 4 aprila.

Škandal v angleškem oklepni ki

Stockholm, 28. marca. Med angleškimi poslanci oklepni ki naraščajo vedno bolj nezadovoljstvo z oklepni ki: jih dobivajo vlada izjave ki jih ne vedno podal Churchill v spodnji zbornici, niso nikogar zadovoljile. Delavski poslanci Stokes, ki se je zavezal za to zadevo je strnil svojo sodbo v besede »Tudi če angleški vojakov so moral dati svoje življenje zaradi napač ki so jih zagrešili vladni krogi pri gradnji naših oklepni ki Stokes je nadejal izjavl da te zbra' te informacije pri lastnikih oklepni ki v severni Afriki pri Casstihu in na netinskem predmostu. Ministrskemu predsedniku očitalo da je s svojim sebnim po egotom in nezavestno oklepni ki povzročil množico žla ker se se skazal tipu, zgražen pod njegovim pritiskom po mnenju vojakov kot slab.

Pri oblikovalcih naše kulture

Pri Vladimirju Bartolu

Pisatelja znanega »Alamuta« in zbirke novel »Al Araf« dr. Vladimirja Bartola sem dobil v tretjem nadstropju moderne hiše v sredini mesta. Zcela sva pogovor o psihanalizi in o njegovi noveli, ki opisuje tragično smrt mislega idealista v planinah, razočaranega nad svojo zarobenko. Gre nama za to, da utrdiva, da ni bila ta zenska vzrok tragedije, temveč le povod zanjo. Nesrečnež je sel v resnici ono smrtno pot zato, ker se je v njegovi notranjosti zrušila vsa velika, na idealnih temeljih sloneča življenjska stavba in se je tega zavedel, ko ga je razočarala zarobenka, ki se mu je pač zdela posebej ideal. Potem govoriha še o podzavesti in eličnih pojavih, končno pa predeva na našo državljansko vojno.

»Z državljansko vojno je vedno tako, da je neprimerno hušja od gospodarskih in nacionalnih vojn«, pravi dr. Bartol. »Danes vidimo, da je ta borba prizadejala našemu narodu veliko večje izgube kakor katerakoli druga vojna vihra v naši zgodovini. Če pogledamo po naši deželi, vidimo žalostna dejstva, da je bilo porušenih toliko in toliko zgodovinskih gradov z redkimi starimi knjigami ter s slikami domačih in svetovnih starih slikarjev. To so žalostna dejstva, ki jih ni mogoče zanikati! Takaj je perspektiva, gledana s kulturnega gledališča, gospodarska škoda in človeške izgube pa so še neprimerno večje.«

»In kje isčete vzroka temu vi, gospod doktor?« vprašam jaz.

»Vzrok nesreči vidim v globokem strankarskem razkolu, ki datira se iz prejšnjega stoletja in ki je zavezal v tej vojni pri nas strahotne oblike sproščene fanatizma. Tu ne gre več zgolj za stranke, tu gre za ideologije, katerih ena najbolj fanatičnih je neavomno komunizem.«

Ko govoriha o kulturnem boljševidstvu pri nas, pravi dr. Bartol, da se je ta bolezen razpasla zato, ker je bila moda... Mladino visoko ceni in po svojih močeh ji je vedno pomagal odpirati pot.

»In kako gledate na domobranstvo?«

»Večkrat me vprašujejo znanci, kaj mislim o domobranstvu, ki da »sodeluje z okupatorjem« proti »narodno osvobodilni vojski.« Odgovorim jim vedno in povsod, da je pač to logična reakcija na nasilno delovanje OF. Sicer moram reči, da se nisem nikoli bavil s politiko, vendar je potrebno, da človek obsoadi tisto, kar je pač obojstrano vredno.«

Gospodarstvo

Proti okrajšavam strokovnih izrazov v nemškem gospodarstvu

Kakor poroča »Völkischer Beobachter«, je nemški državni minister za propagando izdal krožnico proti okrajšavam strokovnih izrazov zlasti v industriji in trgovini, na podlagi katere je gospodarski minister pretekli mesec izdal podrobna navodila. Okrajšave strokovnih izrazov so zavzele v gospodarskem prometu tak obseg da jih laik sploh ne razume več. Medtem ko se razlika med posameznimi nemškimi dialekti postopno zmanjšuje, nastajajo tako rekoč novi strokovni dialekti. Pri tem ne motijo morda novi strokovni izrazi, ki so neobvezni, temveč razne okrajšave, iz katerih nastajajo nove besede. Zlasti v sedanjih vojni se je ta grda navada zelo razširila.

Odlok državnega propagandnega ministra pravi: »Če temu ne bomo energično nasprotovali nastaja nevarnost, da se široki sloji našega naroda v posameznih vprašanjih iz strokovnih področij ne bodo mogli več sporazumevati, ker bo jezik pod vplivom okrajšav in novih besed razpadel v množico strokovnih in specialnih dialektov ki ne bodo več splošno razumljivi.«

V splošnem prizadevanju, da se vse, kar je v zvezi z gospodarstvom, racionalizira je gospodarstvo zapadlo skušnjavi, racionalizirati tudi jezik. Sicer je razumljivo, da sila danšnji čas pri pospešenem delovnem tempu k okrajšavam v pisemskem prometu, toda te okrajšave ne smejo dovesti do pačenja jezika. So okrajšave ki so splošno razumljive in se so uveljavile in ki jim vsakdo pozna izvor. Marsikatera okrajšava pa ni več razumljiva in tako nastane nova beseda. Možnost nastavljanja novih besed iz posameznih delov prvotnega jezika zavaja vrhutega tvorce novih izrazov do tega, da si izmislijo predolg nov izraz, česaj se bo tako uporabljal v okrajšavi, okleščeni in spremenjeni obliki. Celo v zakonih in naredbah so se pojavile take okleščene nove besede. »Völkischer Beobachter« navaja vrsto takih primerov novih besed. Tako se je na primer povsod udomačila beseda »Refax«, malokoli pa se še zaveda, da te okrajšava za »Reichsauschluss für Arbeitsstudien«, ki skrbi v obratih za racionalnejšo uporabo delovnih metod. Strokovnjaki tega odbora se splošno imenujejo refax-inože. Podobnih primerov je vse polno. »Völkischer Beobachter« je dal članku naslov »Die Hersta der Wagnis«. Ta naslov ne izvira morda iz kakšnega slovjarja, temveč pomeni okrajšano »Die Herstellungenseweisung der Wirtschaftsgruppe«.

Vse te nove besede pa ne pomenijo nobene obogatitve jezika. V posameznem primeru so besede morda zvošljive in celo originalne. S časom na celo strokovnjaki ne vedo več kako je prišlo do teh novih besed.

Nemški gospodarski minister je v svojih navodilih ponovil načela, ki jih je postavil za uporabo in tvorbo okrajšav državnim propagandni minister z izrecnim odobrenjem Führera. Državni propagandni minister je za svoje področje prepovedal ustvarjanje novih okrajšav in tudi uporabo že obstoječih okrajšav, ki se niso udomačile. Tudi v gospodarstvu mora veljati načelo, da je treba nove strokovne izraze in nova imena določiti smiselno in kratko, tako da se bodo izrazi lahko uporabljali; nekrajšano.

Gospodarske vesti iz Hrvaške. Hrvaška vlada je izdala ukrepe za pospešeno razvijanje obeh železnice, ki naj spojita dve osrednji države s morjem. Predvsem bodo pospešeno dogradili tako zvano koruško progjo iz Karlovača ob reki Korani preko Sijunja do Bihaca, kjer bo ta nova progja povezana z novo železnico Bihac-Knin (tako zvana unska železnica). Obe progji bosta omogočili bistveno zboljšanje prometa s Splitom in Šibenikom, zlasti pozimi, ko je liška železnica zaradi snežnih zametov pogosto izven prometa.

Delavski vestnik

Pričevanje delavskih predavanj

Stara taktika komunizma je bila, da se je povsod skušal vrniti predvsem v delavske sloje. Da bi to dosegel, se je posluževal zlasti dveh načnov. Prvi je delavstvu, ki je bilo ponekod zlasti dovzeto zaradi izkoriščanja po socijalno čutečih podjetnikih, skušal nasiliti čim boljše in boljše življenje, ki pa ga delavec — tako so trdili komunistični hujskači — lahko doseže izključno samo po revoluciji. Komunistični eksponenti so se skušali zlasti povzpeti na mesta delavskih zaupnikov, kjer so se na vse mogoče načine delavstvu prizivali in mu skušali dopovedati, kako storijo vse, kar le morejo, da bi zboljšali njegov položaj, v resnici so pa namerno povzročali spore, s podjetji in onemogočali vsak sporazum, da bi tako napravili delavca dovzetnega za komunistično propagando, ko bi bil čim bolj nezadovoljen s svojim položajem.

Tako se je komunistom reš posrežilo pridobiti nekaj pristašev in simpatizerjev, a mnogo večje število je njih nakane spregledalo. Da ne bi ti vplivali na one, ki so se vpregli v komunistični voz, zlasti pa, da ne bi s svojim številom postavili na laž komunistične trditve, kako je vse delavstvo z njimi, so skušali komunisti te treznejše delavce tako ustrahovati, da si ne bi upali govoriti in kazati svoje protikomunistično ali vsaj nekomunistično prepričanje. Zato torej so pričel izjavljati tudi pri nas teror, da si zavedajo delavstvo nekaj časa res skoro ali upalo črtniti besede o negotovanjanja nad komunističnim početjem. A ko koga niso mogli ustrahovati, so se ga skušali odkriti tako, da so ga z lažno ovadbo spravili v koncentracijsko taborišče, se bolj nepopustljive in nevarne nasprotnike pa so enostavno likvidirali.

Tako je moralo pasti mnogo zavednih delavskih strokovnih voditeljev in delavstvo je nekaj časa res v strahu močalo. Toda sedaj je tudi temu početju konec. Naše delavstvo je dvignilo glavo in si spet upa svobodno izražati svoje resnično prepričanje. To so dokazala delavska zbivanja, to je dokazala delavska anketa, jasno pa to kažejo tudi delavska predavanja. Železnikom delavstvu, ki se je zbralo v kurilnici v SISK, je pretekli teden predavatelj g. Jelencnik pokazal, kako je prav dobro znano rovarjenje komunizma med železniškimi delavstvom, kjer bi se komunistično se posebno rad vgnedil. Med njimi so se skušali komunisti pripravljati tla že od prejšnje svetovne vojne in so res mnogo zapeljali. A delavstvo sedaj jasno vidi, vso z ganoto breznarodnih in protinacionalnih »svobodolcev« ki »svobojajo« narod vsega, kar najnujnejše potrebuje. Tudi delavstvo se mora zato pravižiti skupnim naporom, da v tej strahotni uri rešimo kar se rešiti da, in pravižimo našemu narodu boljše bodočnost kjer bo rešenju, marveč v plidnem sodelovanju tudi delavec dosegel boljše mesto, ki mu po vsej pravici gre.

Odziv na predavanje je pokazal, da se je naše delavstvo resno prebudilo in da so protinacionalni elementi tudi tu izgubili tla pod nogami.

Isti mladi, a med zavednim delavstvom že zelo priljubljeni predavatelj je v ponedeljek že tretjič stopil pred delavstvo v tovarni zaves »Stora«. Ta obrat so si bili komunisti posebno vzeli na piko, nekaj menda tudi zato, ker tvorijo med delavstvom večno ženske in so mislili, da bo te laže strahovati. Zato je bilo delavstvo ob pričetku protikomunističnih predavanj precej nezaužno do predavateljev, saj je bilo še vedno pod vplivom raznih prikritih hujskačev. Ko pa so delavci uvideli, da predavatelji ne prihajajo mednje s frazarstvom ali neresnično propagando, marveč jim le kažejo pravo lice in strahotno resničnost komunizma in ko je tudi vsak pošten delavec, ki si ne zakrva oči pred požganimi slovenski mišmi in ne v zatiski ušesa pred grozotnim krikom mnogih dedolčnih žrtev, sam moral uvideti, kam nas je komunistični pripeljal: ne v svobodo, marveč v telesno in duhovno sužnost, ne v objubljeni raj, marveč v peklo, so sami spoznali koristnost in potrebo teh predavanj in jim začeli slediti z resničnim zanimanjem.

Ob predavanju g. Jelencnika smo se sponudili mnenja, ki ga je o boljševidski komunistični revoluciji izrekel ruski socialistični filozof Berdjajev, ki ni toliko bila »gospodarske strani revolucije, kolikor miselnost, iz katere je ta izšla. Miselnost namreč, ki temelji v marksovski oboževanju nerealnega »socialnega kolektiva« in grobeega materializma. Prav tako je predavatelj pribil, da je sedanjí boj, ki se bite po slovenskih vaseh in grških, predvsem duhovna borba. Komunizem, ki je po svojem bistvu gol materializem, je namreč nujno sovražen in neizprosno nasproten vsakemu idealističnemu svetovnemu razranju. Zato tudi napada vse temelje, na katerih je zrasla evropska in z njo slovenska kultura. Zato požiga naše cerkve in kulturne domove zato pobija naše duhovno visoko stoječe ljudi, ki so prepričani o prvilnosti svojega nazora in se ne puste niti vati po breznarodni in ameranci agitaciji. Priказal je razliko med komunizmom in poštenimi Slovenci, ki so vzeli za gesto besede Ivana Cankarja »mati domovina, Bog« in so trdno odločeni podčrtati vsakršno gnilobo v našem javnem življenju. Komunizem pa, ki je vzel za gesto »rop požig, umor«, bo nujno propadel, kajti z vragom se je zvezal in vrag ga bo vzel. Slovensko delavstvo se je odločilo, da tud z aktivnim sodelovanjem pomaga pri leju za rešitev domovine.

Delavstvo v »Stora« je resnično st. zvanj g. predavatelja potrdilo s občudovanjem ob koncu predavanja in se mu po svoji zastopni ki zahvalilo.

kun. — Za proizvodnjo in trgovino z gradbenim materialom je bila v Zagrebu z glavnic 10 milijonov kun ustanovljena družba »Betočel«, industrijska in trgovinska d. d.

— Nemški državni dolg ob koncu lanskega leta. Iz statističnega pregleda nemškega državnega finančnega ministrstva je razvidno, da je znašal ob koncu leta 1943 nemški fundirani državni dolg 110,7 milijarde mark (nasproti 103,6 ob koncu septembra), letiči dolg pa je dosegel 142,3 milijarde mark (129,7). Skupaj je znašal fundirani in viseči dolg 253 milijard (233,3).

— Nemško-albanski trgovinski promet. Kakor smo že poročali, je bila ob koncu preteklega leta sklenjena med Nemčijo in Albanijo prva trgovinska pogodba. Ta pogodba predvideva ustanovitev organizacije za pospeševanje medsebojne blagovne izmenjave. V tem smislu je bila te dni ustanovljena Nemško-albanska družba za izravnavo v blagovnem prometu, ki bo imela sedež v Berlinu in podružnico v Tirani. Družba sama se ne bo bavila s sklopanjem kupelj, temveč bo kupitve je posredovala in bo skrbelo za izravnavo obojestranskih prodajnih cen ter za prilagoditev teh cen tržnim razmeram v obeh deželah. Tehnično izvajanje izravnalnega postopanja glede cen bo vršila podružnica v Tirani.

— Nova surovina za tiskarski črkovni material. Nemški strokovnjaki napovedujejo, da bodo nove sintetične plastične mase v bodoče zavzele važno vlogo tudi v tiskarski stroki. V analitičnem tisku so že davno pred vojno uporabljali klišee iz kavčuka, ki so se dobro obnesli. Kmalo so pričeli tudi klišee za ploski tisk izdelovati iz raznih sintetičnih snovi, kakor so umetne smole in plastične mase. Ti klišee so se naglo udomačili zlasti tam, kjer je treba klišee razmnožiti. V zadnjem času pa so napravili uspešne poskuse s črkovnim materialom iz umetnih smol, kakor so razni fenoplasti in aminoplasti, znani pod različnimi imeni kakor bakelit, polopas itd. Ni izključeno, da bodo te sintetične surovine spodbudile kovine v ploskem tisku, in to ne samo sedaj v vojni, ko je treba štediti s kovinami, temveč tudi po vojni, saj imajo nove plastične mase mnoge prednosti nasproti kovinskim zlitinam, ki se sedaj uporabljajo v tiskarski stroki. Fenoplasti in aminoplasti se odlikujejo po trdoti in trpežnosti, zato omogočajo črke iz tega materiala tudi tiskanje velikih naklad. Važna je tudi okolnost, da tem novim plastičnim masam ne škodujejo niti barve niti sredstva za čiščenje tiskalnice ali kislina.

— Grčija je ukinila oskrbovalne predpise za bombaž in bombažne izdelke. Grški kmetijski minister je razveljavil vse predpise, ki se nanašajo na prepoved nakupa in prodaje prevoza in skladiščenja bombaža, kakor tudi bombažnih izdelkov. Od slednj je promet z bombažem in bombažnimi izdelki prost in se lahko bombaž svobodno predeluje. Oprostitev prometa z bombažem in bombažnimi izdelki ima namen, čim bolj pospešiti domačo proizvodnjo bombaža. Državna družba za bombaž bo nadalje obstojala in bo pridelovalec bombaža nadalje dobavila bombažno seme po nizkih cenah.

— Ogromna švedska potrošnja oglja. Na Švedskem so večino avtomobilov preuredili na pogon s plinskimi generatorji na oglje, kar je imelo za posledico, da se je potrošnja oglja v izrednem obsegu dvignila. Za pred vojno je bila na Švedskem potrošnja oglja prav znatna, vendar so pretežni del proizvodnega oglja porabili v železarnah pri proizvodnji specialnih vrst jekla. Po najnovejših statistikah iz leta 1943 je švedska proizvodnja oglja prekorčila 5 milijonov kubičnih metrov in je bila pri tem za 120% večja, kakor v letu 1939. V lanskem letu pa so preko 3 milijone kubičnih metrov oglja porabili samo za pogon avtomobilov s plinskimi generatorji, ostanek pa so porabile železarnice.

— Vnovčenje španskega pridejka pomaranč. Z razvijanjem vojne v Evropi so se povečale španske težkocve pri vnovčenju pridejka pomaranč saj je sprčo pomarančja španske ornaže odpadeli izzvez v prekomorne dežele Lanskata letina pomaranč je znašala približno 480.000 ton. Od tega je bilo predvenc za potrošnjo v dežel sami 110.000 ton. V švedsko in švicjo je došlej Španija »vozila« je 34.000 ton pomaranč, 97.000 ton v druge evropske dežele, Nemčija pa je prevzela 55.000 ton. Sedaj bo Nemčija uvozila še ostalo količino pridejka, ki znaša okrog 140.000 ton in bo s tem omogočila Španiji popolno vnovčenje lanske letine.

— Viski namesto dividende. Nekatere ameriške družbe so v zadnjem času pr. čele izplačevati dividende v obliki izdelkov dotičnega podjetja. Tako je družba American Distilling Co. ki izdeluje viski, sklenila izplačati dividendo tako, da bo vsak delničar na vsako delnico prejel 16 zabojev viskija. Družba »ma« vsega 20.500 delnic in bodo delničarji prejeli 328.000 zabojev viskija.

Tam je košček sveta...

Iz zapiskov od duše do duše... Tam nekje je košček sveta... je dejal vzgojitelj mladim ljudim in jim dal s tem prvi žig, da bi oni napisali zgodbo o najglobljem in najlepšem iz svojega srca. In sem šel jaz in sem napisal iz svojega srca!

Tam nekje je košček sveta, tam nekje, črti se nazaj v usahljeno cvetje najlepših spominov, tam je kos zemlje, kjer sva ti in jaz, vsak drugje, in vendar oba v enem, doživljala prvi dan našo grudo. Našo grudo, ki naju je dala in nosila, pila sva od njene krvi, ki naju je krepila in pojila za rast in močne korake. Sva sva preko nje med žitjem, po stazah kolovozih in beah poteh utrujala sva se na njej in na njenih grudih sva se odpočila.

Sva se odpočila in v soncu in dežju nam je bila enako blizu, v radosti, zdravju in sanah, ki jih začaja boljše življenje in sva jih s solzami izpirala, nakoč biva bolesti, trpljenji in ponizanju, ki so ga krivi, komunistični kolovodje, v ciljih in stremiljih in silnem zagonu po svobodnem zraku prot jasnim in prostim dnevom, vedno enako blizu. Vedno enako blizu srcu in duši, s pesmijo in v pesmi sva se v urah najrazličnejših čustev pogovarjala z njo, jo doživljala in razumevala, jo ljubila in bolj od življenja spoštovala. Bolj od življenja spoštovala, saj se je najino življenje, brat, že od prvega dne z njo sklenilo, saj je imelo isto srce, isto rast in isto vsebino.

Isto vsebino — nekje smo služili pozdrave očetov nekje globoko v zavesti in krvi nosimo našega rodu izročilo, naših dedov nepozabni testament, ki so ga naši bratje večraj s krvjo potrjevali, v zvestobi in zapirajci, da bodo hodili po stopinjah in po sledi, z bojem zaznamovali, ki so ga vojevali in bili za tvojo in mojo srečo, za tvoji in moj mir, za moj in tvoji kruh, za tvoji in moj kos najine zemlje, rajne grude, najine skupnosti, najinega doma. Najinega doma, s katerega sva izšla kot dvoje čebel iz svojega panja z željami in iskanji za dobrim in popolnim.

Za dobrim in popolnim, o katerem nama je mati govorila, ki je samo doma in v srehi ljudi istega rodu in iste krvi ki so enakih misli in enakih želja. Enakih želja, da ostanemo kot rastline zvesti svoji prsti, v katero so pognali kot bori z vsem svojim najmočnejšim in najboljšim, da samo iz nje črpa je vere in moči. Vere in moči, ki sta nam potrebni, da se obranimo v našem poslanstvu, da se držimo in ne popustimo v urah najtežjih, v urah preizkušnji in ovir, da smo odporni in zivavi, ko pridejo in nam skušajo zadati, da umrli in izkpravljati za misli, ki niso misli naših misli in kri naše krvi, ki niso obrabi naših čustev in obličja naših pogledov. Naših pogledov, ki so od rojstva do smrti uprti v loge in senožeti, v klance in grice, v trave in smrečje, v domove in vitke zvonke, v...

Ah, koliko je besed, koliko je slik in prizorov, koliko bogastva, ljubezni, sreče in lepote, ki se vsi stekajo in združujejo v zadnji in največji svetlini, ki se ji pravi domovina. Ki se ji pravi domovina, ki je podoba naše notranjosti, naših teženj in našega botenja, ki je namenjena le njej, v katere okrilju se zbramo kot otroci, pred roko, ki jo k udaru dviga zlo vedno pripravljeno, da ne prizanesa, da udari febe ali mene, naju oba, vso našo zemljo.

Vso našo zemljo, vso našo zemljo je preplavilo, se vgnedilo v srehi in jih zastropilo, da je brat na brata pozabil, da mu ni vedel več imena, ampak je vzel bodalo in mu zadrl rano prav tam v sredo srca, prav tam v sredo srca, kjer je košček sveta, kjer se je vsa zemlja spojila z rodom, ki ga je rodila, kjer je mala podoba sredi srčnega oltarja nas vseh poslednja in najdražja dragotina...

Najdražja dragotina, ki je življenja zadnji žrtev in krvi vredna, dragotina svetega prostora prvega diha, prvih besed, sočne svete, bage naše govornice, dragotina kraja, kjer se je tvoje in moje rojstvo začelo, ki so kati življenja poglone in se je svet pognal k soncu, ki se je razvil čez kraje, ki so vsa naša ljubezen. Ki so vsa naša ljubezen, ki so v nas in mi v njih, nerazdružljivi, drug in drugemu vsebina in izraz.

Vsebinska in izraz, ki nam ju boljše ki hočejo vzeti. Hočejo vzeti in izmalčiti, da ne bi več na cvetno nedeljo slišeli oklo v hram našega Gospodarja blagoslova in miru iskati, da ne bi šla skozi vsa procesija naših ljudi, v pomladnem, velikončnem vetru, z butarami pisanih barv in pobožne pesmi, pesmi med prvimi cvetjem in prebujenjem in znamenju velikega Vstašenja, da ne bi žnali kadila v spravo, ampak bi se sovražili, da bi si ljubezen iz sre izruvali. Da bi si ljubezen iz sre izruvali, da bi dali svoje zadnje in najlepše.

Svoje zadnje in najlepše, ki zaživi do poslednjih močnih ognjev, če ti nekje poroče, čuj brat... tam nekje je košček sveta, sveta ki je z blagoslovom življenja, rojstva in usode do največje dragotine po-

svečen, je del cerkvenega praga, je kraj prvega detanjsa, ki se je razvil o in raslo med griči in holmi, je morda kraj, ki ga komaj senca krošnje jablane zajame, kjer se je največja in poslednja ljubezen rodila, je morda kraj prvega spoznanja...

Kraj prvega spoznanja, rojstva, ljubezni in Boga, ki nam je ukazal ljubiti vse, kar se drži v čisto lepoto, in ta je vsa v domovini. V domovini najde poslednji svoje začoščte, v domovini, ki ti je mati in ki ti jo je Bog dal. Ti jo je Bog dal, kakor ti je dal vse, da ohraniš in izpopolniš do najlepše in najboljši oblike, ki jo je doseči mogoče.

Doseči mogoče pa je vse, če imaš vero v moč dela, ki je blagoslovljeno, ker je namenjeno dobremu in resnici. Dobremu in resnici, kateri imeni smo pozabili, da nas je slabo in zlagano prekrilo kot noč. Kot noč — pa smo si v tej noči luči začeli, zahotelo se nam je pravega človeka s toplo besedo in odkritega iskrenega srca. Iskrenega srca, ki bo čutil vse trpljenje namučene zemlje in trpljenje vseh nas, našega križanega naroda, ki je na razpelo pozabil in je bil na tem, da se pogubi, ker je verjel strupu tujeva evangelija, ozvala tujih misli farizejev, ki so v templju prestevali zlatnike, prodajali globe in klali jance. Klali jance kot koljeje danes nedolžnega človeka, ker jim njegovo čisto oko očita, ker jih obsoja, ker v

gladini čistih in prozornih duš gledajo svoje nakazne in odurne obraze. Odurne obraze, ki izpovedujejo zgodbo o raztrganih, razklanih in izgubljenih dušah, ki so šle nevedne v tujno modrosti in lepote iskati pa so se okužile in same sebi zadale, da trohne ob živem telesu in jim n pomoči nikdar.

Nikdar, pravi naš pesnik, kri naše krvi, prebitane in razaljene od krvic in brepenice, nikdar več, pravi, me ne zastro tuji vali

kaj sanjal bi o vodi daljnih strug, ko dobro mi je v krogu božjih slug...

V krogu božjih slug in naših brat, v naših domov in naših ognjišč. Naših ognjišč, ki so v nevarnosti to ure, ki so dale naokrog že prah in pepel in le spomin nanje in nekdanja toplota, ki nas v duhu ogreva, — nas budi in nam daje volje in moči, da jih na novo zgradimo za zarod, ki ima priti in vzkliti iz naše krvi.

Iz naše krvi, ki pluje kot sok življenja iz rodu v rod, kot velika nenehna in blagohlasna pesem tisočih slik in pestrih obrazov, se pretaka in kroži in nas pozivlja, poraja nove in odplavlja suhe in odmrle. Odmrle, ki so si dal izpodkopati in izruti korenine. Korenine blagoslovljenega drevesa, ki se mu pravi On narod in družina — Bog mati domovina...

Stanko Sedlak

Naše ribištvo in naš lov

K našim člankom o položaju v raznih gospodarskih panogah Ljubljanske pokrajine smo prejeli od strokovnjaka, ki dobro pozna razmere, naslednji zanimivi članek:

Kadar razpravljamo o našem narodnem gospodarstvu, moramo prav resno in z ljubeznijo do prirode vključiti v razpravo tudi ribištvo in lov, ki sta v moderni državi mnogo večjega pomena, kakor se to marsikomu na prvi pogled zdi.

Ribištvo je zadnja leta pred vojno pri nas lepo napredovalo. Ustanovljenih je bilo nekaj modernih urejenih ribogojnic, od koder so ribarji lahko dobivali material za nasajenje svojih vod. Vendar niso dosegle naše vode še takega stanja, kakor bi ga one vredne po svoji kakovosti. Le nekaj revirjev je bilo odlično uskrbovanih. Zlasti posrajve vode niso bile v splošnem zadostno zapojene, osonce se je iz njih več jemalo, kakor bi se smelo goditi na njihovo ribje bogastvo. Največ so trpele vode blizu središča tujskega prometa. Dobrege postvrjega vodovoda se pri nas ni manjkalo. Vojne razmere so ga pa uničile skoro popolnoma. Prav to se je zgodilo tudi v lipani. Ne pretiravamo, če rečemo, da so naše postvirje in lipanice prazne. To dejstvo je žalostno, a nas ne sme navdajati z malodušjem. Tri do pet let smotrnega zasajanja in pametnega gospodarstva, pa nam bodo površili in lipanski potoki zopet dajali izvrsten priboljšek k naši prehrani.

Succi, ki so kraji naših rek, niso toliko trpeli. Z njimi se je pa že pred vojno ponaslo lahko je malo naših rek. Direktna škoda, ki jo je prizadela vojna sulčjemu rodu, bi se lahko kmalu popravila, če bi ne bilo nekaj drugega. V naših vodah je vojna škodraj popolnoma zatrla belice, ki so glavna hrana sulcev. Dokler ne bo to hraue, je škoda govoriti o zasajanju in zarezanju sulcev. Da so belice tako izgubile, so mnogo krivi tudi nekateri lastniki ali zakupniki ribarskih revirjev, katere je visoka cena belic zapeljala, da so sami vstopili med uničevalce ribjega bogastva naših vod. To je sicer žalostno, vendar je treba pokazati tudi na to rano.

Od vod v Ljubljanski pokrajini je glede rib najbolj ohranjena Krka od St. Petra do St. Jerneja, nato deloma Ljubljanska in Savca, o malih vodah pa rečemo lahko brez izjeme, da so uničene. Kakor pa smo prej rekli, se bo rana lahko zacelila najkasneje v petih letih. Za popravilo mnogih drugih škod bo potrebna verjetno precej daljša doba.

Pri lovu ni dosedanje uničenje toliko kakor pri ribarstvu. Da so ostala lovišča brez čuvajev in da tudi gospodarji lovišč niso smeli vanje, ni ostalo brez posledice. Zanke so pridno opravljale svoj posei, manj pa puške, ker ni nihče maral, da bi pok izdal njegovo posest orožja. Najslabše je pač v gozdovih, kjer se potikajo tolovaji.

Jelenjad je gotovo znatno razredel. Toda ta divjad je bila pri nas že itak smrti zapisaena. Naše gozdno gospodarstvo je premalikostno, da bi ne občutilo škode, ki jo povzročajo jelenjad na drevju, in da ne bi godrdnalo zoper to škodo.

Srnjad se je prilično ohranila. Te ljube živali se znajo spretno ogibati nevarnosti in se jim navadno posreči pravčasno se izsiliti iz krajev, kjer jim preti smrt.

Dolgouhvec je pobrala vojna mnogo Zajčja družina je pa zelo podedvta in se bo kmalu spet zaplodila.

Usoda godrnjavega rjavca, na katerega smo bili vedno ponosni, ni znana.

Perutnini so pomagale v stiski vojnih časov mile zime. Jerebic še ne manjka, fazanov pa že pred vojno nismo imeli mnogo.

Roparice so se razmnožile. Lisicjih kožu-hov ne bo manjkalo, pa tudi kunj in dihurjev ne.

Priroda rada popravi, kar zagreši človek, posebno pa je dobrotljiva, ako ji človek sam pomaga popraviti zlo. Ali se bodo naši gozdovi zopet ponasali z divjadjo, in naše vode z ribami, zavisi od tega, s kakimi očmi bo gledal naš človek po vojni na lov in ribištvo. Če ju bo pravilno sodil in gledal v njih bistven del skrbstva za našo prirodo in za naše gospodarstvo, bo škoda kmalu popravljena.

Plesne melodije od Corellija do Straussa

Ljubljana, 29. marca.

Pod zgornjim naslovom je priredil tukajšnji lektorat Nemške akademije in sredi v srebrni dvorani Uniona za svoje občinstvo in povabljene goste skrbno pripravljene glasbene večer. Predsednik prof. dr. S. v. o. b. o. d. a. je mogel v polni dvorani posebej pridržati predstavniko oblasti, med katerimi so bili zastopniki nemške vojske in domobranstva, odposlanec predstavnika pokrajinske uprave, zastopnika mestne občine in Slov. gledališke znanosti in umetnosti in dr. Večer je bil tako prirjen, da je muzikalni spored pojasnjevala beseda konferensiera kar je sicer podoben način trajanje prireditev, vendar je izpolnjevalo užitek in nudilo kar zgleden primer, kako je treba pripraviti glasbeno-ovčne večere ki združujejo po starem načelu dušice cum ultra.

Naslova konferensiera je prevzel J. D. Mantuan, ki je s svojim pripruim, jasnim in zelnatim načinom predavanja in z lepo izgovorno kulturo orjal najprej glasbeno delo o glasbi, na to pa je pred večerjo predstavljal skladatelja in označil njegovo delo z opazkami, ki so razodvale njegovo in okus izraženo stališča, da je glasba zvočna arhitektura je pomembna a lepo odlično odnosi med njeno čustveno vsebino in immanentni normami njene gradnje, naber je posebej opazil značilni in pomembni glasbe in je tudi pred predstavo izjavil okus in modo sprejemljiva pohvaljena in etična pomenost. To glasbo v celoti je ta glasba predje že zelo zgodaj in instrumentatnost iz neopredeljenih in nepredelanih prvih to je močnejša roka izražava v obdobju umetnosti, ki so si ustvarile vse stvari iz or. Nih rečnih pesmi se je razbohotila v tako bogate melodije, da jih ni mogoče več podeti s plešnimi ritmi, da njih stajanje in ni niti niti niti niti. Tako so nastale te plesne ritme melodije, ki nikakor niso mišljene kot plesna glasba, no njih n. kdaj plesali, v njih je pomembno glasbi in tudi našel zgolj čiste muzikalne vrednote.

Popolnoma kar, filmska tema Naneon kot ljubimec A tu je nedvomno prikazan v svoj najneinene in najlepši ljubini pred katero so bile vse druge same priložna nusdlostva al na — združitev strasti in dožnosti radost in razočaranji Pri zahtevnejšem bralcu vzbuja ta tema rahlo neznanje, kakor ob neprečnih romanah in filmih. Toda če ga Auby ne očara ga tudi ne razočara.

Zadnja made polske krstocne, ki se najprej iz ljubini do domovine vda Napoleonu, hoče tako dočeti obnovitev P. Niske, pozorne pa se za ljub vani s pristno ljubezen — tisto, ki poslane življenjska usoda kikor se tudi Napoleonovo ženo do Walewske spremen v globoko ljubezen — ta zgodba je pravedovna z osvajačsko preprostostjo Cutime do Aubry, zvest v sam osnov: zgodovinski resnici ne prihaja navzkriž z njo osondo z neno verjetnostjo nit v razlozi situacij v orsu značajev in v drugih poglednih značilnih svojega romana V spisu nastopajo malone same zgodovinske osebnosti zmed katerih sta poleg Naneona in Walewske najboljše orisana prouli spletakar in policijski minister Fouché in plemeniti dvorni marial Duroc Dejanje se odgrava na višku Napoleonove kariere, potem, ko je bil kronar za cesarja in se po svoje krijli usode Evrone, poleg mtnnega življenja ki je vezalo Napoleona z Walewske je drugo tematično središče romana problem Napoleonove ločvje z ložefno kar daje pisatelju priko, krkzav noleg slovesnega tud politično ozadje zgodovinske, ki pomen meink v življenju velikega Korsarica Z novo žent vijo, ki je imela zrazito dinastičen značaj in kateri je bil žitvoval zakon z Jožefino, in po-

Umrljivost Ljubljancanov

Ljubljana, 29. marca

Iz letnega poročila o ankskih zdravstvenih priklah v Ljubljani, ki ga je zial mestni zdravstveni urad, smo večraj povzeli, da so se lani v Ljubljani rodili 1603 otroci. Mmogore, vemo zap. sal, da so imeli največ naraščaja javni namestenci pripadniki obrtniškega stanu in delavci. Stanimive so zadev-e p-drobne številke. Statistika navaja, da se je javnim namestencem rodilo 381 otrok, obrtnikom 166, delavcem 83, pripadnikom prostin poklicev 81, pr padnikm trgovskega in gostinčarskega stanu 69, nižjim uslužbencem 38 in posebnikom 26 otrok. Pr padnikom drug h poklicev se je rodilo skupno 118 otrok. Ceprav je absolutna številka otrok javnih namestencjev zelo visoka, menimo da relativno ni posebne razlike med porastom otrok pri posameznih stanovih. Up števat je namreč treba splošno znano dejstvo, da je Ljubljana predvsem uradno mesto.

Rojstva so se lani razdelila še kolikor toliko sorazmerno na vse mesece. Največ rojstev e bilo v avgustu, ko se je rodil 101 otrok, najmanj pa v juniju, ko je bilo rojenih 63 otrok. Med tromesečje je v prvem mestu priro tronesesečje, ko se je januarja rodilo 93 otrok, februarja 89 in marca 88. Največ mater je r-dilo prvič, drugič ali tretjič. Več ko desetje je rodilo lani 6 mater. Samo dve materi sta bil stari nad 46 let in manj ko 50 let.

Podrobna statistika nezakonkih rojstev pove, da e od 66 nezakonkih otr k odpadlo največ na služnje in niže uslužbenke. Rekord je dosegla mati, k je rodila že četrtrega nezakonkega otroka. Dve nezakonsk materi sta bili stari nad 36 let in pod 40 let.

torej umrila v Ljubljani v preteklem letu 1401 oecba.

Značilno in zredno važno je, da se je kot vzrok smrti na prvo mesto po dolgi etin povzpela zopet tuberkuloza. Podobna statistika umrljivosti domačinov po smrtnih vzrokih navaja: 186 ljudi je umrlo zaradi tuberkuloze 185 zaradi bolezni srca in žil, 156 zaradi starostnih boezni, 120 zaradi raka in drugih zlih n-votvorb, 95 zaradi živčnih in duševnih bolezni, 76 zaradi bolezni dihal, 63 zaradi bolezni prebavil, 53 zaradi smrtnih nezdod, 44 zaradi bolezni novorojenčkov 35 zaradi bolezni sečnih organov, 24 jh je umrlo v zvezi z vojno, 13 zaradi konstitucionalnih bolezni, 12 zaradi nalezljivih bolezni, 10 jh je izvršilo samomore, 6 zaradi bolezni v noseči osti in zaradi splavov, 6 zaradi splnih bolezni, 5 zaradi kožnih boezni, 2 zaradi bolezni po ganov za dihanje, 2 zaradi bolezni po rodu in 1 zaradi ženskih bolezni.

Tuberkuloza je prvič po zadnji svetovni vojni stopila na prvo mesto v razpredelnici smrtnih vzrokov. Poraslo je tudi število smrti zaradi raka in zlih novotvorb, pomnožile pa so se tudi smrtno nezdode. Važno je, da ni bistvene poraslo število smrti novorojenčkov in da je število smrti zaradi nalezljivih bolezni nasproti prejšnjemu letu ocelo padlo.

Tuberkuloza na prvem mestu

Od stalnega prebivalstva Ljubljane je lani umrlo 1039 oseb, 505 moških in 534 žensk. Umrljivost je bila nekako manjša kakor predlanskim vendar še vedno večja kakor v zadnjih letih. Lan je na tisoč prebivalcev umrlo 11,57, predlanskim 12,43, prejšnjaja leta pa večina ma okoli 10. Upoštevati je še treba, da lanska številka umrljivosti gotovo ni povsem točna. Verjetno je v resnici višja. V navedenem številu niso vštete smrti stalnih prebivalcev mesta, ki so umrli izven stalnega bivališča, pa zaradi izrednih prilik ni bilo mogoče dobiti uradnih dokazov o njih smrti.

Razen domačinov sta umrila lani v Ljubljani tudi 302 pripadnik drugih občin, in sicer 167 moških in 135 žensk. Skupno je

Že do go ni umrlo toliko starčkov

Lani so umrli Ljubljanci v naslednjih starostnih dobah: v starosti do 1 mes. ca jih je umrlo 37, od 1 do 2 mesecev 8, od 2 do 6 mesecev 9, od 6 do 9 mesecev 3, od 9 do 12 mesecev 7, od 1 do 2 let 9, od 2 do 5 let 20, od 6 do 9 let 6, od 9 do 15 let 9, od 16 do 20 let 18, od 21 do 25 let 21, od 26 do 30 let 25, od 31 do 35 let 36, od 36 do 40 let 57, od 41 do 45 let 45, od 45 do 50 44, od 51 do 55 let 75, od 56 do 60 let 90, od 61 do 70 let 88, od 71 do 80 let 112 in nad 80 let starih 393.

Nekoliko višje je število smrti pri otrocih do prvega leta starosti, predvsem pri dojenčkih do prvega meseca starosti. Važno pa je, da že do ga leta ni umrlo toliko starčkov kakor lani, ko je umrlo 35,8% vseh smrtnih primerov starčkov nad 80 let starosti, ki razen dojenčkov najteže prenašajo razmere, v katerih živimo.

Otroka umrljivost lani v primeri s smrtnimi primeri ni bistveno porasla. Porasel pa je odstotek smrti dojenčkov do 1. meseca in do 1 leta starosti v razmerju z rojstvi. Do 15. leta starosti je umrlo 114 otrok ali 10,4% vseh smrtnih primerov (110,5% v letu 1942). Umrljivost otrok v starosti od 1 do 15 leta, proračunana na sto rojstev, je značala lani 4,9 ali 50 otrok (5,6 v letu 1942). Otrok do 1 leta starosti je umrlo 64 ali 6,4 na sto rojstev (5,5 v letu 1942). Otrok do 1. meseca starosti je umrlo 37 ali 3,7 na sto rojstev (2,5 v letu 1942).

Nevarno ti za zdravje naraščaja

Poročilo mestnega zdravstvenega urada ugotavlja in gorajnim številkam, da je iz njih razvidno, kako je kljub izrednim razmeram ljubezen in spretnost naših mater ter skrbna nega imela ugodne uspehe. Ljubljana je napravila v dečji negi od prvih let po zadnji svetovni vojni pa do leta 1935, zelo velik napredek. Omenjenega leta je verjetno zaradi takratne socialne krize in zaradi inkorporacije okoliških občin z nižjo higieno kulturo umrljivost nenadoma porasla. Predlanskim so bile številke otroške umrljivosti še ugodne, lani pa je pričela naraščati odzroma do prvega leta starosti. Poročilo izraža bojazen, da bi pomanjkljiva prehrana nosečih mater in pomanjkanje za prehrano dojenčkov potrebnih živil in v vitaminskih preparatov ne imelo zlih posledic za zdravje našega naraščaja.

Posebna grafična risba kaže v poročilu razvoj mortalitete, natalitete in števila porok od zadnje svetovne vojne. Iz krivulj je razvidno, da je lani število rojstev padlo pod število smrti, enako je padlo tudi število porok. Izredne prilike, v katerih živimo, nam povzročajo bojazen, da se pripravljaja enaka slika kakor ob koncu prejšnje svetovne vojne. Tedaj je bilo število smrti zelo visoko, število rojstev pa daleč pod njo, kar je povzročilo velik prirodni zpadek, ki se je popravil šele leta 1932., ko je število rojstev prvič po zadnji svetovni vojni doseglo število smrti.

Porok je bilo lani v Ljubljani samo 576 (predlanskim 621, leta 1941 pa 1231). V navedenem številu so vštete razen porok v Ljubljani stalno bivačih tudi poroke nekaterih v mestu nestalno stanujočih prebivalcev. Število porok se je množilo zlasti od leta 1937. naprej. Tega leta je bilo prvič več kot 1000 porok, namreč 1031. Naslednje leto je sicer število porok padlo na 957, leta 1939, jh je bilo 1000, leta 1940 že 1072 in nato leta 1941., v letu začetka sedanje vojne, 1231.

KULTURNI PREGLED

Roman o Mariji Walewki

Kot 18 zvezek Dobre knjige je dobilo naše občinstvo knjigo, ki ima vse značilnosti in kakovostne priliske spsa, kateremu ni treba šele pridobivati občinstva v hipu ko zide, imi že svojo publiko za seboj. Ni treba misliti, da je to že se pebi lahko, povprečno in nezahtevno literarno blago. Res je, da Octava Aubryja roman »Napoleonova velika ljubezen« ne zaneta in ne razpletu novih pretresljivih problemov človeškega življenja in da ni opremljen z ničemer kar bi ga dvgalo v višavo nadčasovno literaturo, med stvaritve kipo svoj umetniški vrednosti ali miselnopomenbnost mole nad srčno ploskev sodobne slovesne stvarilnosti. Res pa je, da n tudi delo, ki bo ga mogli vstistiti med povprečne felicitosne romane Octave Aubryja zavzema prav spodobno mesto med zastopniki novejšega francoskega zgodovinskega romana.

V 19. stoletju je zgodovinska snov kaj malo mikala in ogrevala francoske pisateljice zlasti je pisateljice višje vrste. Srečo je izhatalo s tem razdobju mnogo zgodovinskih romanov; spomnimo se samo nekod tako priljubljenih del Dumasa očeta in Fr. k. manna Chatravina. O teh dveh veljavajateh zgodovinske pripovedne proze na Andre Billy značilno pristavlja da sta bila velika romana, sva se na tudi velika pisateljica. Dva umetniko naprambovanja francoska zgodovinska romana 19. stoletja. Hugojeva »Notre Dame de Paris« in Flaubertova »Salambo«, nista postala izhodišče

novih smeri v zgodovinski epiki, narveč epizoden pojav, vrh, ki ga ni več dosegel noben sodobnik. Balzac se je re- da bavil tudi z zgodovinsko snovjo vendar je imel pri tem druge in drugačne namene kakor jih je imel pisatelj romanov. K. maic težišče v urizoti historični snovi, zato tudi njena ne štejejo med mojstre in vzgledne zgodovinske pisatelje proze. Prav to velja men Billy, za Anatola Franca. Tišter romanopisec te vrste je bil Paul Adam, ki stoji s svojim detom ob koncu 19. stoletja. V tem času (1880-1905) je imela Francija mnogo avtorjev, ki so obravnali v pripovedni obliki zgodovinsko snov tako da bi lahko govorili celo o nekak konjunkturi zgodovinskega romana in jo primariali s poznejšim procentom življenjepisnega romana vendar s noben pisatelj v tej zvrsti (Martel, Montégut, Francois de Nion, Mastrandri itd.) ni pridobil nadčasovnega pomena in mednarodnega slovesa. z drugimi, ki so tudi pisali zgodovinsko prozo kot s Pierrrom Levassem Henrijem de Remierom, dr pa je bilo podobno kakor pri z Balzacom.

Te neposredne tradicije francoskega zgodovinskega romana seopneče nekak napoleonskih romanov Genereza d'Erasmabesa do Dumasa star je prevzel Octave Aubry, ki sod med posebno vidna imena v zgodobnem francoskem zgodovinskem romanu. Značilno je, da on dno zvest niti danes ne dosega ravni francoskega družbenega in psihološkega romana vendar se je delno razrazil v stransko vejo in dosegla

pot. Popolnoma kar, filmska tema Naneon kot ljubimec A tu je nedvomno prikazan v svoj najneinene in najlepši ljubini pred katero so bile vse druge same priložna nusdlostva al na — združitev strasti in dožnosti radost in razočaranji Pri zahtevnejšem bralcu vzbuja ta tema rahlo neznanje, kakor ob neprečnih romanah in filmih. Toda če ga Auby ne očara ga tudi ne razočara.

Zadnja made polske krstocne, ki se najprej iz ljubini do domovine vda Napoleonu, hoče tako dočeti obnovitev P. Niske, pozorne pa se za ljub vani s pristno ljubezen — tisto, ki poslane življenjska usoda kikor se tudi Napoleonovo ženo do Walewske spremen v globoko ljubezen — ta zgodba je pravedovna z osvajačsko preprostostjo Cutime do Aubry, zvest v sam osnov: zgodovinski resnici ne prihaja navzkriž z njo osondo z neno verjetnostjo nit v razlozi situacij v orsu značajev in v drugih poglednih značilnih svojega romana V spisu nastopajo malone same zgodovinske osebnosti zmed katerih sta poleg Naneona in Walewske najboljše orisana prouli spletakar in policijski minister Fouché in plemeniti dvorni marial Duroc Dejanje se odgrava na višku Napoleonove kariere, potem, ko je bil kronar za cesarja in se po svoje krijli usode Evrone, poleg mtnnega življenja ki je vezalo Napoleona z Walewske je drugo tematično središče romana problem Napoleonove ločvje z ložefno kar daje pisatelju priko, krkzav noleg slovesnega tud politično ozadje zgodovinske, ki pomen meink v življenju velikega Korsarica Z novo žent vijo, ki je imela zrazito dinastičen značaj in kateri je bil žitvoval zakon z Jožefino, in po-

najvišji vzpon, ki na mu je kmalu sledil strmi nadev v »Epiloue« ki se doseja na Elb; se Naneon in Walewske zopet naideta; on kot tromejavjen cesar ki bo je enkrat poizkusil tvegan vrnitev k prjinji mo i in sva in v si tako odprl pot v premanstvo na Sv Helno, ona kot žen ka, ki samo ljub in žrtvuje, dokler ne usahne v odloveni in razočaranju kakor zlomljena cvetlica v vazii »Komaj še tri leta in ne bo je več«.

Roman je prevedel Vladimir Levstik. Zato prevodu ni treba lepega in zanesljivejšega pričročila, kakor je sama omemba prevajalca ki je danes tolikim drugim mojster in vzornik.

Akustika in koncerti

Nim'm na tem mestu namena govoriti in razpravljati o koncertnih prireditvah kot tak h, ker je zata poklicana in odgovorna strokovna glasbena kritika. Tuji ne o akustičnih problemih dvorane kot take, to se pravi o njeni materiali, fizikalni in matematični zasnovi.

Za obiskovalca koncertov je zanimivo vedeti le to, da je akustika koncertne dvorane odvisna od zasnovne njene forme oblike, od njene volumnosti, njene višine in oblike stropa kakor tudi od njene opreme, kamor spada obdelava vseh sten stropa tal resonančnega podaja, sedežev kurjave ventilacije itd. in zbirajočjem in prežutem em mte talu. Pri vsem tem pa ima še vnažno vlogo zasobna dvorane ob občinstvo k pri neni ali pa prednji zasebni akustični različno deluje. Pravilno obdelana koncertna dvorana mora pred pravilno akustično zasnovano.

Kronika

Zrtve zadnjega letalskega napada na Bologno. Iz Bologne poročajo, da je bilo pri zadnjem strahovalnem napadu na mestu ubitih 127 oseb, ranjenih pa je bilo približno 100 ljudi.

Uvedba poletnega časa v Italiji. Fašistična republikanska vlada je izdala dekret, s katerim se tudi Italija pridružuje uvedbi poletnega časa, ki bo uveljavljen v ponedeljek, 3. aprila, ob 2. uri zjutraj na ta način, da se kazalci na urah pomaknejo za eno uro naprej.

Štirinajstletni padalec. Na bojišči pri Nettunu je padel junaka smrti štirinajstletni italijanski padalec Franco Poli.

Smrt slikarja Granzotta v Trevisu. Umrl znan italijanski slikar Granzotto, ki je razstavljal navadno v Benetkah, v Rimu, v Padovi in Veroni ter je večkrat prejel za svoje slike visoka priznanja in odlikovanja.

Pogovor dveh študentov

»Ti, Janez, si bral Makarjeve Spomine?«
»Ne!«
»Ne? No, ti si pa tič. To knjigo moraš na vsak način brati. Še več, v svojo knjižnico jo moraš uvrstiti!«
»Kje pa naj dobim toliko denarja?«
»Imaš 10 lir?«
»O, toliko pa že!«
»V redu! Kupi tablico za knjižno tombo Zimske pomoči! Ker imaš vedno srečo, češ za 10 lir dobiš Spomine, pa še kup drugih knjig in denarja povrh!«
»Izvrstna misel, Jože!«
»No, vidiš! Kar pojdiva v Gradišče (v pismno Zimsko pomoč) po tablice. Bom tudi jaz še eno kupil. Le hitiva, da jih ne bo zmanjkalo!«

Iz Ljubljane

Novi grobovi. Po težki in dolgi bolezni je umrl uradnik državnih železnic v pokouju g. Arnost Glosento. Za njim žalujejo žena, otroci in drugo sorodstvo. Pogreb pokojnika bo v četrtek ob 17 iz kapele sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu.

Dotrpel je finančni računski uradnik v pokouju g. Franc Schott. Za njim žalujejo rodbina Schottova, dr. Gajeva, Markičeva in Anderličeva. Na zadnji poti bodo ranjkega spremili v četrtek ob 16 iz kapele sv. Antona na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

V častitljivi starosti 86 let je preminil g. Franc Centa, vulgo Škomerc. Za njim žalujejo rodbine: Centa, Cotič, Hafner in Kramar. Pogreb dobrega očeta bo v četrtek na farno pokopališče v Želimljah.

Za vedno je zapustil svoje g. Franc Oblak. K večnemu počitku bodo pokojnika spremili v četrtek ob 17 izpred hiše žalosni, Rožna dolina, cesta XVII števil. 16, na viško pokopališče.

Umrl je pekovski mojster in posestnik g. Ivan Prosen. Zapuščila ženo Franciško, sinova Slavka in Ivana ter drugo sorodstvo. Pogreb ljubega moža in dobrega očeta bo v četrtek ob 15 iz kapele sv. Janeza na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovi svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Pogreb domobranca Janeza Fabjana

Pokopališče junakov na Ljubljanskem gradu je sprejelo v svoje naročje novega borca, ki je dal življenje za svoj narod in svoje prepričanje. Danes dopoldne so tam pokopali domobranca Janeza Fabjana. Hudim ranam, ki jih je dobil v borbi proti komunističnim tolovajem, je v ljubljanski vojni bolnišnici pretekli ponedeljek podlegel.

Pogreb padlega junaka je bil lep in ganljiv. Že do grajskih šanc ga je spremljal časten vod domobrancev in ožji krog sorodnikov. Tam pa so se pogrebem pridružili še drugi znanici in prijatelji, ki jim je bil pokojnik najboljši tovariš. Preden se je začel žalni sprevod pomikati proti Orlovemu vrhu, je domobranci kurat g. Križaj molil za pokojnikovo dušo, potem pa je šest domobrancev naložilo krsto s pokojnikovi zemskimi ostanke na rame, da jo ponesejo do groba. Na čelu sprevoda so trije domobranci nosili venec pokojnikovi bratov, sprevod pa je zaključeval častni vod domobrancev.

Ob grobu je po končanih molitvah g. kurat spregovoril pokojniku v slovo lepe poslovilne besede. Omenil je predvsem dvoje: da je dal svoje življenje za domovino in slovenski narod, za kar smo mu vsi hvaležni, ter da je žrtvoval svoje najdražje za Boga, zaradi česar mu bo lahek večni počitek. Tovariši v orožju so padlemu junaku izkazali zadnji pozdrav, navzočni svojci in sorodniki pa so s solzami poslavljali od ljubega pokojnika.

Ob stoletnici rojstva skladatelja Nikolaja Rimskega-Korsakova (1844—1908) bo izvedel naš neumorni Radijski simfonični orkester eno največjih mojstrovina tega velikega skladatelja, njegovo slavno »Scherzando«. V tej skladbi dela Rimski-Korsakov z vsemi sredstvi modernega orkestra. Partitura je ognjem najrafiniranejših zvočnih učinkov. Očarujoč ritem orientalske in slovanske narodne glasbe igra važno vlogo za močni učinek te skladbe. Mamljivo vzdusje orientalskih krasot, naslikanih v žarečih barvah »al fresco«, to slikanje z zvoki se je temu slovanskemu geniju prepričljivo posrečilo. Na VII. simfonični koncert, ki ga bo vodil dirigent Drago M. Štanjec dne 3. aprila ob 19. uri, že danes opozarjamo. Vstopnice se dobe v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Sedemdesetletnica. 23. marca je obhajal 70 letnico rojstva konjač mestne občine Ivan Zupanc, ki opravlja svojo obrt v Ljubljani že 55 let. Zupanc se je rodil v Kamniku, potem je prišel v Ljubljano, kjer je dobil službo pri Jorasi, ki je tedaj opravljali službo konjača. Zupanc je v svojem poklicu naložil že na tisoče psov in mačk, preprečil marsikateri primer stekline in s svojim delom mnogo pripomogel za skrb in higieno v našem mestu.

Državnim upokojenecem v vednost. Kuluk in samski davek sta odpravljena. Finančna direkcija pa je že izvršila likvidacijo pokojninskih prejemkov za mesec april. Ker pride plačilo kuluka v poštev pri prejemkih za april, bo ta davek v aprilu odtegnen in v maju povrnen. Toliko v vednost, da ne bo nepotrebnih poizvedovanj. Združenje javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine.

Šola Glasbene Matice je pripravila zopet dve novi javni produkciji, ki bosta v soboto 1. in v torek 4. aprila. Spored obh produkcij prinaša precej del domače literature pa tudi razna dela iz tujih literatur. Na V. produkciji, v soboto, bo nastopilo 19 gojencev, na VI., v torek, pa 17 gojencev šole Glasbene Matice. Na obeh sporedih se bodo izvajala dela za klavir, violino, čelo, flavto in rog. Nastopil pa bo tudi en gojencev solovetja ter ansambel štirih čelistov. Spored bo pester in tudi zanimiv, izvajali ga bodo gojenci pripravilnice, nižje in srednje šole Glasbene Matice. Obisk priporočamo staršem, posebno po mladini, ki se zanima za glasbo. Spored ene in druge produkcije je od danes naprej na razpolago v knjigarni Glasbene Matice. Produkciji bosta v mali filharmonični dvorani, začetek ob 18. uri.

OBIŠČITE VELIKO VELIKONOČNO RAZSTAVO V OBERSNELOVIGALERIJI

Dela na polju so že začela, vendar pa počasi napredujejo. Kmetje, ki so v jesenskih mesecih ali med zimsko navozili na njih velike kupe gnoja, so ga začeli raztresati in zaoravati, mnogi pa se teh del še niso lotili, ker trenutno še niso na jasnem, kaj bodo sadili — ah kompir ali kaj drugega. Hladno vreme nekoliko ovira razvoj poljskih del proti koncu marca, zato čakajo kmetje na ugodnejše razmere ob toplejšem vremenu.

Regrat iščejo. Na robovih njiv in travnikih se že pojavljajo prve znanilke mestne pomiadi — nabirake regrata. Suša, ki jo trpi zemlja v naših krajih že vsaj zimsko dobo, je zelo neugodno vplivala na rast trave in tudi regrat ne poganja, kakor bi si želele gospodinjice. V pomankanju zelenjave hodijo ženske kljub temu na travnike iskat regrat, toda zdi se, da nimajo z nabiranjem posebne srčice. Koršarice se vračajo povečini skoraj prazne domov. Priporočljivo je, da se spričo sušnega vremena regrat ne izkroži z nožičem, ker se tem načinom odstranjuje tudi korenine rastline, ki potem ne požene več.

Gozdni požar v Rožniškem hribu zapadno pod tako imenovanimi Francoski mi okopi je napravil na praznik 25. t. m. občutno škodo. Občinstvu priporočamo, naj se vzdrži kaje na sprehodu po gozdu in naj bo v ravnanju z ognjem skrajno previdno. Vsa lahkomiselna odvrenja tleči ožretek ali žigalca lahko zlasti v pomladnem času, ko je po gozdovju polno suhega listja in dračja, zaneti požar in škoda je v današnjih časih dvojno občutna. Sprehajalec naj se drže ceste, saj je hoja križem po hosti po gozdnih zakonih nezapisan in prepovedana ter po gozdno nadzorstvo v bodoče v tem pogledu strožje nastopalo. Meščani, varujte gozi!

Ojčke na ljubljanskem trgu. V cvetnem tednu je postal ljubljanski trg naravnost bogat na oljkah. Oljčne vejice so pripeljali večinoma iz Istre ter jih je v Ljubljani več nego dovolj na razpolago. Ponekod prodajajo tudi lepe, pestre doma-

če butare in butarice, katerih pa je v primeri z oljkami manj kakor običajno.

Javna knjižnica Pokrajinske delavske zveze (Delavske zbornice) na Miklošičevi cesti 22 v Ljubljani je od 3. aprila dalje odprta vsak delavnik od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

Zlata knjiga dekleta in žene (broš. 30. vez. 40 lir) nudi res zlate nauke za življenje! Dobi se povsod!

Prav primerno darilo za otroke je sedmi zvezek »Police za malec s priljubljenimi zgodbami« »Bratce Branko in sestrica Mica«. Knjiga je bogato opremljena z Rothmannovimi ilustracijami in se dobi v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ulica 3.

Nesreče. Martin Novak, 3 letni delavec sin z Vrhnike, si je pri padcu zlomil levo, 14 letna dijakinja Matilda Severjeva je doživela enako nesrečo, 3 letni Janez Tišina, sin zasebnice, se je pa pri štedilniku opeknil na levo. 16 letni dijak Stanko Praprotnik je padel in si poškodoval koleno leve noge, 18 letni Janez Semrajc, delavec z Ježice, se je vsekral v levo. Nežka Kastelčeva, 3 letna hči posestnika iz Zvrč, pa je padla na sekiro in se ozrežala po obrazu. Poškodovanci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

Belo in črno vino teči čez ulico gostilna »Lovšine«, Gradišče 13.

Z Gorenjskega

Prometni minister dr. Dorpmüller na Jadranskem področju. Iz Celovca poročajo, da je nemški prometni minister dr. Dorpmüller te dni obiskal železniško ravnateljstvo v Beljaku, nakar se je na povabilo guvernerja in državnega namestnika dr. Rainerja podal na obisk področja Jadranske Primorje. V Trstu se je dr. Dorpmüller razgovarjal z dr. Rainerjem o prometnih vprašanjih na tem področju.

Gozdu Martuljku se je pred kratkim zbralo 30 žen in deklet iz Velkoveca in drugih korških krajev, ki so prišle na 6dnevni tečaj, v katerem so se seznanile s strobo bolnikom. Tečaj sta vodili župna voditeljica Baderjeva in skupinska načelnica mladine Vovronikova.

V Kranju so polčili k večnemu počitku člana Hitlerjeve mladine Hansa Warmutha, ki je padel junaka smrti v cvetu svojih let. Ob grobu se je poslovil od pokojnika vodja Hitlerjeve mladine iz Radovljice, Pokojni Warmuth je bil edinec svojih staršev.

Seštanek v Trzinu. Tržški župan inž. Kurz je sklical prebivalstvo Trzinja k sestanku, kjer je poročal o splošnem položaju glede na razmere na Gorenjskem. Polagal je zborovalcem na srce, naj se tudi oni pridružijo borbi vojske, da bo domovina rešena vseh nečlog in stisk, nakar bodo tudi na Gorenjskem nastopili boljši časi.

Smrtna nesreča v Mežli. Pri postavljanju drogov za električno napeljavo se je smrtno ponesrečil 26letni rudar Janez Krivec. Mož si je poškodoval hrbtnico ter je nato umrl v bolnišnici.

Nesreča pri tesarskem delu. Kmet Janez Obernosterer iz št. Lovrenca na Koroskem se je ponesrečil pri tesarskem delu. Ko je podiral drevo, se je deblo nenadno zrušilo nanj ter ga zmečkalo. Obernosterer je bil med ljudmi zelo priljubljen, ker je bil izveden v zdraviljenju živine.

S Štajerskega

Zborovanje v Ptuj. Okrožni vodja ptujskih kmetov Bauer je sklical na posvet župane in skupinske voditelje podrejenega območja. Najprej je razvil silko političnega položaja, nato pa jih je opomnil na naloge, ki čakajo kmete v letošnjem letu. Strokovna pojasnila glede obdelovanja zemlje je podal strokovnjak Straschil.

Zborovanje za kmete v okolici Celja. V celjskem okrožju so bila zadnje dni tri večja zborovanja za kmete. V Zalcu, Vošnjaku in Velenju se je zbralo nad 1500 kmetov in kmetice, katerim so govorili okrožni vodja Dorfmeister in kmetijski strokovnjaki o najnujnejših delih na polju. Na vseh teh zborovanjih je poročal za Stranko Edo Palušec o vprašanjih političnega in vojaškega značaja.

Ženska skupina iz Laškega je obiskala ranjence v Celju, katerim je razdelila 50 kg peciva in večjo množico cigarete. Obdarovalci so se prisrčno zahvalili za izkazano pozornost.

Predavanje o Kitajcih v Ptuj. V torek, 28. marca, je predaval v Ptuj O. Vuk o Kitajcih. Predavanje so spremljale skopitne slike.

Smrt pekoveškega mojstra v Gradcu. Pri bombnem napadu na Gradec dne 19. marca je izgubil življenje pekovski mojster Janez Klemenčič. Njegovi telesni ostanke so bili upeljeni v petek 24. marca.

Smrtna obsodba tatu iz navade. Posebno sodišče v Salzburgu je obsodilo 34letnega Alfreda Akerbauerja, doma s Štajer-

skega, na smrt. Allerbauer je bil tat iz navade, vlamjal je v kmečke hiše ter ni opustil svojega početja navzlic ponovnim obsodbam.

Iz Trsta

Ljudsko gibanje. Dne 26. in 27. marca je bilo v Trstu 13 rojstev, 15 smrtnih primorov in 1 poroka.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 62letna Stefanija Bratina, 63letni Ivan Hostnik, 79letna Eiferija Babato, 69letna Josipina Sancia vd. Flego, 62letni Bruno Postojna, 71letna Marija Kernac, 46letni Franc Pavletič in 54letna Pavla Dabčevič.

Kurjava v hotelih do 31. marca. Pokrajinski turistični urad opozarja lastnike hotelov in prenočišč v Trstu, da je dovoljena kurjava do 31. marca. Lahko pa opustijo kurjavo že pred omenjenim datumom. Po 1. aprilu ne bo več nakazano kurjavo v ta namen.

Nova umetnostna razstava. V Battistijevi ulici 13 je bila otvorjena razstava tržaškega slikarja Laura Laghia.

Grmicevce se je vnelo pri Openskem obelisku. Na površini nad 5000 kvadrat. metrov se je vnelo grmicevce na Opčinah v bližini znanega openskega obeliska. Openski gasilci so po dvurnem gašenju preprečili razširjenje ognja.

Ponesrečeni pri padcu si je zlomila desnico 21letna Filomena Baldos iz Skugovce. Pod avtoakar je prišla v Gambinjevi ulici 70letna gosp. dinja Totis iz Fascolijeve ulice. Ima poškodbe po obrazu in rokah. 57letni Nazarij Bertocchi iz Koprške okolice je padel s senika in se poškodoval na desni nogi. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici, kamor sta se zatekla tudi 45letni Anton Vertovec in njegova 39letna žena Josipina, oba stanujoča na Rešk. cesti 65, ki sta se v domačem prepiru obojestransko do krvi poškodovala.

Ukrepi proti kršilec prepisov o racionalnih živilih. Tržaška prefektura je odredila, da se zapre za pet dni trgovina s kurivom v Rožanski ulici 4. Vzrok pretirana cena v kurjavi. Trgovina kurva Antona Peropata bo ostala zaprta 10 dni, ker ni bil izvečen cenik. Gostilna Pavla Mitiasa na Beneškem trgu 4 ostane zaprta 10 dni, ker so gostom ob prepovedanju dneh postregli z ribami. Gostilna Danca Cotarjeva bo zaprta tri dni, ker so bili nekateri gostje postreženi s testeninami brez odvzema predpisanih odrezkov. Restavracija Rem'gja Giovanninija v Tridreški ulici 15 bo zaprta 8 dni, ker so nekateri gostje dobili kruh brez odvzema odrezkov. Branjevka Roza Lipot, ki ima svoje stojnice v pokriti mestni tržnici v Trstu, ne bo smela prodajati zelenjave 8 dni. Prodajala je namreč solato raznim strankam po pretirani ceni.

Iz Gorice

Razdeljevanje tobaka. Od torika 28. marca naprej razdeljujejo v Gorici tobak po 40 gramov za osebo. Tobak dobijo potrošniki na odrezek št. 13 goriske tobačne nakaznice.

Some sončnice se razdeljuje kmetovalcem in posestnikom do 31. marca. Po tem roku se sončnice seme ne bo več dobilo.

Omejitev uporabe olja in mašč za poljedelske stroje. Poljedelski inšpektorat v Gorici je razglasil navodila, ki se nanašajo na omejitev uporabe strojnega olja in raznih mazil za poljedelske stroje.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Gorici 83letna Marija Franciška Lenassi, 62letna gospodinja Julija Krnjecič, 84letna upokojenka Katarina Coffov vd. Lapajne, 8letna Vida Enzo, 58letna učiteljica Marija Canduti, Lucija Fornazarica, 75letni Adolf Musič, 80letni čevljar Anton Madrič, 65letni kmetovalec Franc Reja, 62letni delavec Anton Galant, 55letna gospodinja Bogomila Reja, 52letni zidar Josip Legiša, 23letni Alojz Drufovka, 37letni mizar Elizij Gonc, 61letna trgovka Josipina Brezovšek, 79letna Marija Klavs vd. Bordon, enoletna Franciška Polgornik, 73letni posestnik Andrej Princič, 64letna Josipina Zavadal, 66letna gospodinja Amalija Cijan, 39letna Evgenija Marica in 28letni m'zar S. Mikulčič.

Smrt najstarejšega goriskega meščana. Umrl je v Gorici bivši višji poštni svetnik g. Fran Leban, ki je doživel častitljivo starost 94 let in je bil najstarejši goriski meščan. Rojen je bil 21. marca 1850 v Jeremici. Odločil se je za postro, stroko in je služboval med drugim v Ljubljani, v Opatiji, na Dunaju, v Ptuj, Trstu, in naposled v Gorici, kjer je ostal do smrti. Do zadnjega je ohranil duševno čistost.

Uspešna borba proti črni borzi. V bližini gorškega osrednjega kolodvoza so postali organi živalske policije pozorni na neki vozček, ki je bil pokrit s platnom. Pozan mali so se zanj in ugotovili, da je bilo pod platnom skrčih 2420 m raznih tkanin, 11 rjuh in skoraj 15 kg tobaka. Vozaka je spremljal goriški trgovec G. Rubin, ki je izpovedal, da je kupil blago od tvrčke Bido. Rubin je bil skupno z ome-

ki bi v popolnem soglasju z izvajajočo glasbo predvajal poslušalec vsi pristnost izvajanja.

V Ljubljani imamo na razpolago dve dvorani za glasbene prireditve. Filharmonična dvorana, ki je za simfonične koncerte premajhna ter Unionsko dvorano, ki je na prostoru bogatejša, — ni pa dobra v akustiki. Ta nedostatek slabe akustike v Unionski dvorani postane večinska za izvajajoče lahko tudi usoden. V dvorani ni mnogo mest, kjer bi dosegel glas solista ali orkestra v svoji pravi naravi barvi, modulaciji in sili čist in nespremenjen uho ali občutek poslušalca. Kačar z zvoni učil orkester v vsej sili in razgibanosti, poslušalec lahko marsikoj uide, kar akustika pokvari. Ko pa se sila in razgibanost umiri v enotnejše in močnejše subtilnejše stavke, pride slaba akustika mnogo bolj do izraza, ker se glasovi laže nadzorujejo. Zgoraj sem omenil, da učinke posledice slabe akustike lahko usodno za izvajajoče, posebno soliste pianiste, violiniste, še prav posebno pa pevce, ki sodelujejo na koncertih, doma pa so v operi, kjer se kvaliteta njihovega glasu zaradi boljše akustike laže uveljavlja. Pozabiti namreč ne smemo, da slaba akustika ne izboljša barve in sile glasu ter njegove kulture, temveč ga le pokvari.

V Ljubljani se del glasbeno občinstvo v dve skupini, in sicer:

1.) Občinstvo, ki obiskuje koncerte in opero, ki mu nudi poleg glasbe in petja tudi nazorna dejanja. Ta del publike je prizanesljivejši za oceno koncertov, ker pozna del solistov z opernih desk v drugačni pevski kvaliteti, to pa zaradi boljše operne akustike.

2.) Občinstvo, ki obiskuje izključno samo koncerte in želi dojemati in čustvovati le v čisti in visoki muziki, kar mu nudi samo koncert. To občinstvo po svojem pojmovanju in čustvovanju operne predstave, skoraj bi dejal, odklanja, ker predstavlja opera kompromisno zgradbo, sestavljeno iz orkestra, solistov, zborov, vsebine, scene, kostumov itd. Izrazito koncertno občinstvo je v operi prizadeto v lastni fantaziji in doživljanju ter uklenjeno v okvir diktirane predstave. Koncertni obiskovalec malo pozna opernega solista na koncertnih tih ter ga ocenjuje slabše kakor bi zaslužil; krivda pa je v slabi akustiki Unionske dvorane. To je usodno za pevca in vsakega solista.

Vse zgoraj navedeno ne velja za sinočnji ali jutrišnji koncert, temveč za vse koncerte, ki so že bili ali bodo še izvajani v Unionski dvorani. Tudi ne veljajo te vrstne naloge, da bi se morda Unionska dvorana v akustičnem smislu popravila in to zaradi tega ne, ker ta dvorana za koncerte ni bila grajena in služi različnim namenom. Sledilo bi pa iz vsega, da bo Ljubljana v bodočnosti potrebovala izrazito koncertno dvorano, ki bo služila le temu namenu in sicer v taki velikosti, da bo kvs velikim simfoničnim koncertom in odgovarjajočemu obisku in kjer bo moral akustika polnovredno sodelovati z izvajalci ter bo glasbo podpirala in ne ovirala.

V taki glasbeni dvorani bi vsi solisti prišli do prave veljave, instrumenti bi bolje zveneli, orkestri se polno uveljavili. Vsem sodelujočim na koncertih v Unionski dvorani naj bo kritika o njeni akustiki v

zadostnje, občinstvu in strokovni glasbeni kritiki pa v uvidenosti pri ocenjevanju. Arhitekt S. Rohman.

Zapiski

POGLED NA PERKOVE SLIKE

Vsaka umetnina je izpoved duše! Ta stara resnica me je dregnila v misli, ko sem se ustavil ob Perkovih slikah, ki so razstavljene v Kosovem salonu. Zgubile so me, vsaka po svoje in vsaka mi je odkrila novo svet umetniškega pojmovanja, sile in podajanja. Občutil sem, pa naj sem gledal Begunki, Alencico, preprosto sobo ali zimska krajina, da jih je ustvarjal človek iz notranjega ustvarjalnega gona, ki pozna le zapoved: ustvarjaj. Nehote sem si zadelkamiral Prešernovega Pevca ki je veljavni tudi za umetnika slikarja. Kar me je pa najbolj zgrabilo, pri Perkovih slikah, je neka čustvena mehčoba, ki kar očito razodeva slikarja umetnika in človeka. Na primer Alencica. Te oči so žva dobrota, posebej ljubezen, pripravljena na žrtvovanje. Samo umetnik s plemenito dušo more ustvariti take oči. Isto razodevata Begunki, ki jih je sama vdana ljubezen, nikjer nisem zasledil kake brutarnosti. Brutarnosti v navadnem pomenu v umetnosti je zmožen le umetnik, ki je tudi kot človek brutalen in prav zato so me Perkove slike neizrečno všeč in trdim, da so to dragoceni biser za naš umetnostni razvoj sedenosti in bodočnosti.

Jan Plestenjak

Tone Gaspari: Fovest o gornem možu. Z lesorezi opremil Oton Gaspari. Izdala Nova založba v Ljubljani 1944. Str. 159. Tone Gaspari je že znan mladinski pisa-

njeno tvrdko ovaden sodni oblasti. Organi živalske policije so ustavili tudi kmetico Marijo Rutar iz tolniske okolice, pri kateri so našli 8 kg masla. Baje ga je kupila v Tolminu po 130 lir/kg. Nameravala ga je prodati v Trstu po pretirani ceni. Slika usoda je dočela tudi zasebnico Ana Stergarjevo iz Kandlerjeve ulice 10 v Trstu ki so našli pri njej 4,5 kg sira. Omenjeni organi so maslo in sir zaplenili. Rutarjeva in Stergarjeva sta bili ovadeni zaradi prestopka predpsov o racionalnih živilih.

Seznanica

KOLENDAR
 Četrtek, 30. marca: Janez Kilmak.

DANASNJE PRIREDITVE
 Kino Matica: Tonelli.
 Kino Slaga: Sanjavoost mladega pesnika ali mala pustolovščina.
 Kino Union: Črna na belem.

DEŽURNE LEKARNE
 Dones: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

ZATEMNITEV
 je strogo obvezna od 19. ure do 5 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA
 Četrtek, 30. marca, ob 18: Lepa Vida. Red Četrtek.
 Petek, 30. marca: Zaprt.

I. Cankar: »Lepa Vida.« Igra hrepeneja v treh dejanjih. Osebe: Lepa Vida — Šarčeva, njena mati — Kraljeva, Poljanec — Jan, Mirva — Debevec, Dioniz — Bitenc, Damjan — M. Skrbinšek, Dolnar — Gregorin, Milena — Ukmar-Estarjeva, zdravnik — Cesar, študent — Starč. Režiser: C. Debevec. Scena: A. Geriovičeva. Kostumi: Dagmar Kačerjeva.

OPERA
 Četrtek, 30. marca, ob 18: Gorenjski švareček. Izven. Cene od 36 lir navzdol.
 Petek, 31. marca: Zaprt.

A. Foerster: »Gorenjski švareček.« Opera v treh dejanjih. Spisala L. Pesjakova in E. Zügl, preuredila K. Jeraj in O. Sest. Osebe: Majda, vdova — Zamejčeva, Minka, njena hči — Vidajeva, Franjo — Ursič, Chansonette, pevski učitelj — Janko, Ninon, njegova soproga — Zakrajškova, Francozinja, Chansonetovi učeniki — Baukartova in Sancinova, strukelj, oskrbnik — Zupan, Rajdelj, njegov pisar — Banovec, Lovro — Dolničar, krčmar — Gregorin, sel — Planeček. Dirigent: S. Hubad. Režiser: E. Frelih. Scenograf: ing. E. Franz.

Premiera Mozartove opere »Don Juan« bo v soboto 1. aprila izven abonmaja. Ta opera, za katero je napisal libreto Lorenzo Da Ponte, spada med najlepše uprizorjena Mozartova dela. Zanimiva vsebina, ki ima za osrednji lik Don Juana, zapeljivca žena, je dala slavnemu komponistu široko polje domišljije, na osnovi katere je s svojo neizbrano genialnostjo zasnoval svoje glasbo. Od najigrivejših lahkotnih motivov, pa do usodno grozečega motiva Komturja, ki nastopa kot posebej ljubezniva vrednost za vse don Juanove ljubezenske žrtve, je glasba rokokojsko ornamentirana in slika z bogastvom izredne barvitosti različna razpoloženja in dogodke. Mozartov genijalni duh odseva iz slihernega koščka partiture in terja tako od pevcev kakor od orkestra posebno umetniško tenkočutnost in stilno dognanost. Vsekaror spada uprizoritev te umetnine med nadpovprečne naloge tekoče sezone. Naslovno partijo bo pel Popov. Dirigent: A. Nefat. Režiser in koreograf: ing. P. Golovin.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 30. MARCHA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30—7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.). Koračnica. 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vskikemi nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Dobra volja je duru in molu. 18.45—19.00: Navodpčna ura; dr. Rajko Ložar: O splavarjih. 19.00—19.30: Koncert violinista Leona Pfeifferja. 19.30 do 19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Glasbena meliora. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.15: Vsakemu svoje radio zapoje. 21.15—22.00: Slovenska glasba; igra Radijski orkester, vodi D. M. Štanjec. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.00: Koncert malega plesnega orkestra; vodi Dušan Prebošek. sodeluje sopranistka Janja Baukart Strle.

prisotnosti primatorja dr. Riba in ministra Moravca. Tuji tu so igrali starega Tyla in sicer igro »Požgalčeva hči«.

Dunaška Državna opera je gostovala prejšnji teden v Bukaresti z

Žive kovine

Železniška tračnica, blatnik pr. avtomobilu, valjano železje za kolesen most, vratilo letalskega motorja in jedrna ploščevina pri transformatorju so iz železa — toda iz železa s kaj različnimi lastnostmi. Tračnica naj bo trda, blatnik upogljiv, valjano železje prožno, vratilo trdo, žlavo in prožno, ehbenem, ploščevina pa mehka in takšna, da jo magnetizem lahko predrži. Lastnosti istega tvoriva naj bodo torej raznovrstne. Čeprav sestoji iz istih prvov. To sta prvini železo in ogljik, ki jima dodajajo najmanjše količine še nekaterih kovin, da se želene lastnosti čim bolj uveljavijo. V bistvu je pa ogljik, ki dela železo upogljivo, žlavo prožno, trdo ali pa krhko. Neke čudna nagnutenost veže železo z ogljikom, nagnutenost, ki je bila tisočletja poznana in so jo šele pred nekaj desetletji dognali ter prjasnili, potem ko so jo dolgo časa zaman raziskovali.

Mikroskop in kaleidoskop

V sredini prejšnjega stoletja se je izvršil v železarski tehniki neki preobrat, kar se kaže dotedanjih metalurgičnih postopkov. Isplošno izumilo so omogočili izdelovanje železa z značilnim jekla v velikih množinah. Pojem jekla, naj to mimogrede omenimo, je kaj težko določiti. Celo mednarodni kongres, ki so hoteli ta pojem ustaliti, se niso mogli zediniti. Čm več so izdelali železnih vrst z značilnim jekla, tem težje ga je bilo določiti. Zato se danes zadovoljujejo s tem, da označujejo kot jeklo vsako železo, ki izkazuje visoko trdnost in dobrino. Umljivo je, da bi porabniki novih vrst jekla radi točno vedeli, kako se obnašajo te vrste z ozrom na močno napiranje. Toda na mnogovprašanja kemija železa sploščka ni vedela odgovoriti. Tudi mehanski preiskovalni postopki, ki so tedaj še bili v otroških čevljičkih, niso proužili prave slike o lastnostih materiala, ki so ga preiskovali. Metalurški si je prevečkrat niso vedeli vzroka in sveta, če se so nenadno pojavili kakšni lomni in okvare v tvorbi ali pa če to tvorijo proti vsemu pričakovanju in kazalo z želenih lastnosti.

Tedaj so se spomnili na metode starih mojstrov, ki so iz strukture nekoga tvoriva sklepali na njegove lastnosti in vrednost, ter so jih začeli presenati. Pa tvoriva sedaj niso raziskovali kar tako s prostim očesom, temveč z drobnogledom so skušali proučiti v tajnosti njegove drobne notranje zgradbe. Nova znanost, ki je tako nastala pred kakšnimi 70 leti, je dobila ime metalografija. S poliranjem in jedkanjem okvarjenih mest v materialu so se polagoma naučili presojati njegove lastnosti. Vsi se spominjamo primitivnih kaleidoskopov, ki nam karajo iz pisanih steklenih hrčevce prekrasne mozake pred očmi. Ti mozaki se neprestano spreminjajo, če pripravlo stresamo. Prav tako mnogoblika je struktura podobnih vrst železa. Pod mikroskopom opazimo v njih izčiste, obde, drevesom ali pliščam podobne kristalne tvorbe, a po teh tvorbah razpoznavna železar sestavo tvoriva in si ve takoj odgovoriti, za kakšne namene ga lahko uporabi.

Živa ali mrtva snov?

Veliki vpliv, ki ga ima ogljik na železo, je dal že ob pričetku stoletja znamenitu kovinoznancu prof. Heynu povod, da je jeklo kot zlitino železa in ogljika zaradi njene zamotane notranje zgradbe in občutljivosti na pram temperaturnih spremembam postavil na mejo med anorganskimi in organski svet. To je bila za tisti čas pač drzna misel, ki je pa pžejnje niso mogli tako zlahka zavreči. Tudi v mrtvi materiji je neko življenje, kakor danes dobro vemo. Absolutnega miru in obstanka v njej ni, in to velja tudi za kovne. Primer v ilustraciji:

V začasnih desetletjih je potreba po električnem toku slovitno narasla in centrale so potrebovale zlovitogo tega čedalje močnejših parnih turbin. Stroji po 100.000 k.s. in preko nazadnje niso bili nobena redkost več. Turbinska koleša so spravljali v velikih kakovostnih jeklih, ki jih je bilo treba izdelovati iz posebnega, jeklu podobnega litega železa. Čeprav so se ta krovja pri preizkušanjih kazala kot neoporečna, se je dolgo časa na neki skrivnostni način, da so po nekaj ko tednih obratovanja dobivala razpoke, ki so se potem razvijale v lome. Litarški tehniki so si belili lase, da bi odkrili vzrok temu pojavu, dokler ni tvrdila, ki je okrovja izdelovala, sprosila profesorja dr. Bauerja v Berlinu za nasvet. Ta je izvršil natančne raziskave in je ugotovil, da je vzrok razpokam rast kristalov, ki se tvorijo pri vlivanju železa oziroma njegovem hlajenju. Železo lahko dobi neko končno obliko, n. pr. obliko omenjenih okrovij, toda kristali potem še nadalje rastejo. Ta rast je značilna v našem primeru nekoliko milimetrov in to je zadostovalo, da so okrovja počila. Vzrok, da so kristali rasi, je bil v siliciju, ki je bil primešan materialu. Iz tehničnih razlogov se tej primesi niso

mogli odpovedati, iskali pa so snov, ki bi izravnavala njene vplive. Po dolgotrajnih poskusih so nazadnje odkrili v manganu ta izravnavajoči učinek; v tvorivju, ki so mu dodali malenkost te kovine, kristali f so več nrasčali.

Nemagnetno železo

Malo je znano, da so tudi vrste železa, ki jih ni mogoče magnetizirati. Elektrotehnika je potrebovala takšnega tvoriva in zato so ga ustvarili. Odločilna je bila tu ugotovitev, da postane železo pri 745 stopinjah Celzija popolnoma nemagnetno in to svojo lastnost obdrži tudi po kaljenju v mrzli vodi. Toda danes ne izdelujejo samo nemagnetnega železa, temveč znajo to kovino tudi tako nabiti z magnetizmom, da more površina nekoliko štrjakih centimetrov nositi petstokratni iznos svoje lastne teže. Z izredno majhnim dodatki nekkih redkih kovin je mogoče tudi ovljivko magnetna jekla spremeniti tako, da se jim normalna magnetna sila potroji in celo popetori.

Ta okrepitev magnetne sile se je pokazala že učinkoviteje, ko so uvedli postopek s tako znano izdelovalno trdotov. S tem postopkom so ojačili magnetno silo jekla celo na dvajsetkratni normalni iznos. Izdelovanje čedalje močnejših magnetov je imelo seveda tudi koristne posledice, n. pr. za zlobojnzne zvočnikov. Nekeč so potrebovali v teh za ustvaritev magnetnih polj velike tuljave, danes pa uporabljajo trajne magnetne, ki so dali zvočnikom današnjih čistost zvoka in dovršenost. Celotno izpopolnoma nemagnetnih sestavin iz delujejo danes močne magnetske zlitine. Telo ki ni večje nego vžigalica, razvija tolikšno magnetno privlačno silo, kakršno so nekeč dosegli samo z elektromagneti. Dve palici iz ultramagnetske zlitine sta n. pr. sposobni obdržati težko železno palico prosto v zraku; magnet, ki ni večji nego pest, lahko nosi človeko. Magnetna sila drži človeka v tem primeru tako zanesljivo kakor dober jeklen kavelj in b ga lahko držala tudi cela leta, ne da bi popustila.

Del Nizozemske pod vodo

Da so sovražniki dokončali priprave za invazijo, ni nobena skrivnost več. Prav tako je tudi gotovo, da je nemško vojno vodstvo prav dobro poučeno o načrtih zaveznikov. Tu se predvsem stavlja vprašanje, kako bo z Nizozemsko v primeru invazije. Obširno in preprečevalno nam odgovarja vojni poročevalec Otto Hermann, ki je objavil v dnevniku »Völkischer Beobachter« 21. t. m. naslednji članek, ki kateremu bo našemu čitatelju dobro poslužila razprava v zemljevidom v Razgledniku »Jutra«.

Nizozemska mreža prekopov, nešteti jarki in kanali varujejo skrivnost plodnosti dežele. Po njih uravnava Nizozemec potrebo vode in pošilja odvisno vodo s pomočjo zapornic in sesalnih napeljav. Celotni sistem prekopov z zapornimi in sesalnimi je povezan in tako razpediten, da se lahko stanje vode v vsakem kraju dežele takoj spremeni. Takšno vodno gospodarstvo seveda lahko omogoči tudi poplavo dežele, kadar se je treba zavarovati zoper sovražne vdore. Kar se je zgodilo v prvi svetovni vojni v Flandriji, je nameravala Nizozemska ponoviti leta 1940 v večjem obsegu. Načrt pa je preprečila nemška vojska z naglim nastopom.

Danes je Nizozemska spet del Evrope v varstvu nemške vojske, ki mora preprečiti, da bi Evropa tuje in sovražne sile zlorabljale plodno nizozemsko zemljo za oskodiknico k napadu na prebujajočo se evropsko celino. V obrambi pred angloameriško grožnjo z invazijo, ki naj bi bila predigra za izročitev Evrope bojskem zmu, mora biti tudi Nizozemska na svojem mestu, pripravljena po potrebi na žrtve. Norveška se postavlja v službo obrambe s svojimi skalami, Nizozemska pa lahko posluša z vodo, ki tvori tu predno črto atlantske obrambe. Angloameričani, ki so se baje vbitrnji v vojno za varstvo malih narodov izbirajo najraje majhne dežele v prizorišče svojih poizkusov, da bi zadeli Evropo. Tako kakor so v prvem obdobju sedanje vojne porinili male narode med se in Nemčijo, da bi Nemce zadržali, tako hočejo sedaj vdrugič vnesti vojno v dežele malih narodov, da bi si odprli pot za sunek v srce Evrope. Vojno breme, ki ga s tem na novo naprtijo majhnim narodom, bo še poslednjemu možu v teh deželah odprlo oči. Kako naj tudi sodijo o silah, ki ometajo svobodo, namesto tega pa tistim, ki jih imenujejo svoje prijatelje, prinašajo smrt in pogubo?

Invazija bo bridek nauk za tiste iluzioniste, ki danes še pričakujejo kaj dobrega od Anglije in Amerike. Oni, ki so doslej stali v obrambi vojne Evrope ob strani, bodo na mah spoznali, kje je pravi prijatelj in branitelj Evrope, ko boča bombe z zapada uničevale njihove hiše, razrile njihova tla in ubijale njihove žene in otroke. Obstanke Evrope zahteva čvrsto povezovanje vseh njenih kulturnih narodov in nemška vojska je najmočnejša činteljca v tej skupni igri.

Evakuacija ogroženih krajev

Zemljepisna lega Nizozemske nudi prirodna tla za pohod proti srecu Evrope. Njene obale so zatopljene na vsak način najsprednje področje fronte. Je samo po sebi umevna zapoved človečnosti, da se nizozemsko prebivalstvo umakne s fronte. Zato je bila v februarju za gotove obmejne predele, ki bodo predvidoma v primeru invazije morali prestopiti prvi sovražni sunek, odredena evakuacija, ki je bila doslej že v velikem delu izvedena. Z veliko prtljago, z živino in orodjem so prebivalci zapustili ožjo domovino, da pričakajo v zavetju za

črtami nemškega orožja konec morebitnega skorajšnjega angloameriškega tveganja. Seveda niso radi zapustili svojih tal, vendar so to storili iz občudovanja vrednih mirom in disciplino. Sami vedo, da je tak ukrep potreben za njihovo varnost in v prvi obrambi Evrope, zato se vdajo v tisto, kar se ne da izpremeniti. Vedo pa tudi, komu se morajo zahvaliti, da so zapustili svojo domovino in jo prepustili poplavi. Mnogi izmed njih, ki so doslej bili nemara ravnodušni, pridnajo zdaj na tistem upati, da bo nemška vojska napravila pravi kmalu konec ograjenjem, kakor se bodo lahko vrnili v svojo deželo, preden jo bo voda uničila.

Razumevanje pri kmetih

Evakuacija so opravila nizozemska oblastva. Poplavljanje pa seveda vodi nemška vojska. Ne spada v javnost, koliko dežele je bilo v celoti poplavljenega in katera področja. Vsekakor izginjajo v vodi čeli otoki do nekaterih redkih točk. Način poplavljanja, ki upravlja vso mrežo prekopov, zapornic in sesalnih področij v obratnem smislu, je v svojem obsegu vaskanski dogodek. Voda, kateri je nekeč bila iztrgana kopna zemlja, je zopet vrhla v del dežele, da zavaruje narod in deželo pred smrtno grožnjo od zunaj.

Kjerkoli se je da, se izvede poplavljanje s sladko vodo, ki zemlji ne škoduje. Nekatera področja — tako neki predel, ki je šteje 22.000 prebivalcev — pa je bilo mogoče preplaviti le z morsko vodo. Poplavljanje z morsko vodo napravi zemljo nezogobno silano. Vse seveda zavisi od tega, kako dolgo bodo vojni ukrepi potrebni. Vsekar pa zemlja na ta način močno trpi. Zaradi tega so odlašali s poplavljanjem. Kolikor se je dalo.

Kmetovalcem je ta posledica vojne hud udarec. Toda žrtve, ki jo morajo doprazeti za varnost Evrope, je majhna v primeri s tem, za kar gre. Ako bi Angličani in Američani uspeli, da bi z invazijo tako oslabili nemško vzhodno fronto, da bi jo Sovjeti lahko predrli, potem je Evropa izgubljena in tudi nizozemskim kmetom ostane v najboljšem primeru le še bežno suženjsko životarenje. Ker je v nizozemski kmet začel to slutiti, molči in brez tožbe motri, kako poplavljuje majhen del, da se šijo celoto.

Tri vasi bi morale biti poplavljenе

Iz Berna poročajo, da je kantonska vlada v Graubündenu odredila izdajo kmetijske za gradnjo velike dolinske progreda pri Rheinwaldu. Pri dograditvi ogromnega jezusa bi se morale izprazniti tri vasi, ki bi prišle pod vodo. Kantonska vlada je pa proučevanju predloga ugotovila, da za nalog o preselitvi prebivalcev omenjenih treh vasi švicarska zakonodaja ne nudi nake podlage. S tem so šli po vodi vsi daljnosežni načrti, ki so že cela leta razburjali švicarsko javnost, zlasti pa prizadete trtvasi. Ko je bila objavljena odločitev kantonske valde, so v vseh občinah rheiwaldske doline zazvonili zvonovi in ljudstvo je dalo duška svoemu veselju tudi s tem, da je povsod razobesilo zastave.

Največji latinski slovar

V Rimu izhaja največji latinski slovar današnjega časa, v katerem je doselej zbranih 40.673 latinskih besed. Vse te besede pa predstavljajo šele besedišče 17 začetnih črk latinske abecede Sodjo, da bo celoten slovar obsegal 60.000 besed.

Tisoči življenj žrtvovanih pri gradnji ceste

Približno isti čas, ko je Japoncem uspelo, da so z zasobdo Lashia in Manilaya zapelj burmansko cesto, so prešli ameriški in kitajski inženirji nalogo, naj izmerijo ležobko ali asamsko cesto in predvsem ugotovijo, da li bi se dala tu izdelati druga

»topovska cesta« za Cangkajsko

že odseki merilcev so med desom v izunglah in v mrzlem gorovju zadeli ob takšne učave, da so po njihovih izjavah sprkazali mejo vsega tega, kar zmora človeka. A če so se potem navzile vsemu odločili za to, da bi asamsko cesto iz agitatorskega načrta spravili v vojno zemljepisno stvarnost, sta odločila pri tem dva naloga: prvi je šlo pri tej cesti dejansko za najzračnejšo zvezo s Cunkingom, drugi pa so se zanašali na skoraj živalsko skromnost kitajskih kuljev. Sadija v Asamu in Bangang, ki leži že na Kitajskem, sta lo ena je po 500 km dolgi zračni črti, toda med obema mestoma je treba premagati šilicinske višine. Na levi vrtgave steze, ki so jih noge močnejših romarjev in težko naloženih jakov stopele v skalo in ki je odkar pomni človek, edina zveza med Kitajsko ter Asamom, se v p n a o

večne ledne katedrale Himalaje,

na desni pa se upira pogled v nič manj ogromen gorski masiv, tako da ne iz ubš v severnem Asamu n koli v. s. a. la stopš po dolini, čeprav si v resnici 3.000 do 4.000 m visoko.

Pri gradnji asamske ceste, ki je po ameriških vesteh uporabna za vojni promet že

na daljavo 160 milj, so se morali odreči skoraj vsem tehničnim pripomočkom. Tisoči Kitajcev so pri delu za to cesto izgubili svoje življenje. Kar ni pobrala malaria na ležiščih epidemijskih postaj, ki so jih morali zgraditi na vsakem petem kilometru, so pobrale gore, kjer so

plazovi zasipali trope ljudi.

Nenehna deževja v dobi, ki obsega vsako leto več nego šest mesecev, so dela prav tako ovirala. Še najmanjše žlo so bili razbojniki, ki so ob plačilnih dneih napali banke, kjer so delili denar. Te je lahko krotilo nekoliko kitajskih polkov, čeprav se je seveda dogajalo, da so vojaki sami naperali svoje puške na delavce, ki so odhajali s svojimi plačili.

Čeprav so doslej dogradili le majhen del asamske ceste in je treba premagati še globoko razrezani dolni Mekonga in Jangceja, je izzvala vendarle že hude spore med zavezniškimi vojnimi vodilji. Medtem ko odredka britski vrhovni poveljnik v tem predelu, lord Mountbatten, česti vank strateški pomen in zastopa stališče, da bi bilo treba vsvoiti Sumatro, Singapur, Siam in Indokino, ter pomagati Cangkajsko po morju, brani poveljnik ameriških čet v Iniji in Kitajski, general Stilwell, z vro odločnostjo gradilve te ceste, ki da bo sposobna služiti dobavam Cangkajskovi Kitajki. A tudi Stilwell priznava, da bi bilo treba zavoljo boljših zvez s Cangkajskom osvoboditi to ali ono južnokitajsko luko japonske blokade.

Ali so sportniki praznoverni?

Čeprav v sportu — po pravilih in pravici — odločajo samo znanje in uspehi in čeprav sta prav v sportnem tekmovanju med glavnimi čintelji ura in meter, je vendar splošno znano, da so sportniki vseh vrst — od najmlajšega začelnika do še tako preizkušene »starega« borca — zelo nagnjeni k praznovernosti. Seveda to praznovernost ni pedočno enostva, ki se mu pametni ljudje smejejo, če ga zasledimo pri sodobnih, ki verjamejo vsa, kar jim kdo natveze, temveč ima svoj globji pomen, včas celo odločilen za končni uspeh.

Med sportnike, ki jih ma babja vera najbolj v oblasti, bi lahko predvsem pršteali sportne klemeniteze kova, in zec one, ki gojijo svojo sportno panogo s pomočjo stroja, bodisi na zemlji ali pod nebom. To so torej avtomobilisti — ali motoristi in kolesarji, če hočete — in letalci. Kdo se ni silal da so prvi ponirji iz letalstva na svojih tveganih poskusih za polte po snjih vsehval jemaš se seboj majhne medvedite ali podobne igrače, v trdnem prepričanju, da jih bodo v »mrtvi« varovali veseli. Nekateri v šli še dlje in so med svojo najnujnejšo prtljago za še tako kratko pot po zraku nalagali žive živali — ali živalce v neprecenem pomenu besede — da bi zli duhov nad njimi zlihi svoje jano, če bi bi moral priti do tega vrta tedaj, ko bi bil takšen junak zračnih višav na slabem kratu za sreden pristanež na varnem. To je seveda vse tako bilo, v davnih časih, ko letala še niso grnela nad zemljo v tsoh in tsoh in spjala neno gegan in pekel — brez amuletov za metalece in obmetovane ...

Drugi babjevorni sportniki, izrazitejši od ostalih, so avtomobilisti in tu in »ara« tudi njihovi skromnejši sorodniki — motociklisti in kolesarji. Tudi vozniki motorov in vozil si radi obesažo v svoja vozila razne pajace ali druge nepomembne predmete, ki jih sami zase smatrajo za nekaka vrzna sredstva, da jih bodo obvarovala nesreče ali neprjetnosti med vožnjo. V nekaterih deželah so glede takih tal smasov veljala že neka tih pravila, ki se jih nihče ni drznil zanemarjati. Tako so n. pr. pred vojno mnogi sloviti ameriški dirkači z avtomobili šli na dirko le s pogolem, če so smeli s seboj vzeti — psa. Druga vrsta sportnih avtomobilistov je spet verjela v čudežne sile, ki naj bi imele svoj izvor v — čujte in strmite — barvi avtomobila. Če se prav spominjamo, je bil svoje dni s te strani posebno znan neki francoski dirkač, ki se ni spustil na tekmovanje razen v vozu svetlorumne barve. Ko je prvi nastopil v avtomobilu drugačne barve, se je zaletel v brozavni drog ali izgubil oblast nad vozilom kdo ve zakaj — in se ubil. Ker ni vozil z avtomobilu

bilim njegove barve, tako so dejali njegovi tekmeči in tovariši ...

Pri kolesarjih so vraže manj splošne kakor med vozači za motorji. Da pa le niso brez njih, kaže na primer, da jih je mnogo, ki smatrajo za slabo znamenje, če jim sredi poti mačka skoči preko ceste. Znani nemški kolesar Lorenz je kratko in malo odstopil z dirke, če je nekje na progi našel na to ljubko domačo žival, ki je slučajno hitela na drugo stran ceste. Bil je prepričan, da ga samo ta previdnost pred mačkami varuje nezgod in obenem končni uspeh.

Takih in podobnih primerov bi se dalo navesti še več tudi med sportniki, ki so v svojem udeleževanju navezani samo na svoje telesne sile. Vemo za atletke, ki pri vsakem tekmovanju nosijo neke — ali tsohje v rokah, če gre — skrivnostni predmet, o katerem so trdno prepričani, da jim samo ta prinaša srečo in uspeh. Poznamo nogometaše, ki verujejo in prisegajo na zmago samo v dresu določene barve, medtem ko že v naprej računajo s porazom ali vsaj razočaranjem, če morajo zaradi posebnih okoliščin običi srajco ali hlače druge barve, ne pa svojihve. Bil so med njimi — in gotovo so se te navade ohranile tudi pri mlajšem rodu — taki, ki so morali med igro imeti v žepu velike rdece rebce; če je imel v tekmi ležba dneva še drug igralec rebec iste barve, je to pomenilo — dvakrat dobro.

Sicer pa se sportniki vselej in povsod videli svoja dobra ali slaba znamenja še mnogo prej, preden so stopili na sportni prostor. Tako kakor ostali smrtniki, katerih vsakdanji uspehi niso odvisni od telesnega ali duševnega razpoloženja, od vremena, od sodnika in kdo ve še od česar ali kogar koli. Je že tako: stara žena je pomenila pogreb, šepav človek slabo, grnavec srečo. Tudi »figa« je bila važna; brez nje marsikomu ni šlo za nobeno ceno. Bodiš kakorkoli, vraže morajo biti in tudi marsikateremu sportniku so že navrgle lepe zmage ali pa vsaj prinesle tolažbo po še tako bridkih porazih.

Tigri v Turčiji

Pri Ajdinu v jugovzhodni Anatoliji je napačel tigar skupino ovac. Zver so pastirji ubili. V tej zimi se je že večkrat pri merilo, da so napadli tigri ovčje staja na anatolskem ozemlju.

250.000 žlic je napravil

Svojevraten rekord je dosegel rezbar Heinrich Maier iz Langeweisaja na Vestfalskem. Mož je star 80 let, pa še vedno rezbari. Doslej je izdelal na ta način že nad četrt milijona lesenih žlic raznih velikosti.

Križanka št. 25

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17				18								19			
20				21				22							
23				24				25							
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39			
40				41				42							
43				44				45							
46				47				48							

Besede pomenijo:
Vodoravno: 1. stolnica, 9. igra na karte, 13. predlog, 17. puč, upor, 18. nazvana, polkileca, 19. zemeljski nasip, 20. brezpravni podložniki, 21. grška črka, 22. ugovarjati, naspotcovati, 23. rimski bog ljubezni, 24. jezero v Sibiriji, 25. gospa, 26. grški bog ljubezni, 27. najindividuelnajša človeška lastnost, 31. svetopisemski veljak, praded, 34. francoski pisatelj, 37. kroti zločina, 40. le ženskega oblačila (množ.), 41. giblje s kakim predmetom, 42. orožje, ki se je uveljavilo v sedanji vojni, 43. azijska visoka planota, 44. pokrajina v Turčiji, 45. pretrčun, 46. sportna naprava, 47. tako, vendar ne ne glede na to, 48. mesto v Južni Rodoziji.
Navpično: 1. varstveni, skrivstveni svet, 2. svetopisemca osoba, 3. reka v španji, 4. državna lastnina, blagajna, 5. postna jed, 6. prebivalci Novega sveta, 7. časovne enote, 8. letopis, koledar, 9. obok, del stopa, 10. navpično, 11. odkop od pravila, normalnega, 12. reka v Srbiji, 13. računsko živilo (množ.), 14. mitološki letalec, 15. goslo, misel kot uvod (fon.), 16. nštveti polobnosti, navajati lastnosti kakega p edmeta, pokrajina, 23. domača žival, 29. država v USA, 30. francoska reka (fon.), 31. država v Arabiji, 32. okrajšano možko imo, 33. okrajšano žensko ime, 34. krasni, le, 35. obdan, obložen, 36. starogrški junak, 37. vinski kis, 38. splet več pramencov, 39. pritok Ladoškega jezera.

Rešitev križanke šte. 24

Vodoravno: 1. kraljevič, 7. no, 8. le, 9. in, 11. tri, 13. se, 14. zar, 16. pop, 17. Na (trij), 18. tur, 20. on, 21. konec, 22. As (arzen), 24. pač, 25. ta, 26. le, 27. S. A. Navpično: 1. kržanka, 2. an, 3. lot, 4. Eil, 5. ve, 6. črepinja, 10. Na, 12. računar, 13. so, 15. rž, 16. pa, 18. top, 19. peč, 23. sl, 25. ta.

Polkovnik

V sobi je bilo popolnoma temno. Nad slikami, ki so visele v širokih okvirih na stenah, je lebdel diš mrtne tišine. Vrata so tiho zaskripala, odprla se je ozka reža. Nekdo je vstopil in se pretipal ob steni do kornja, kjer je žarela zadnja iskra. Senca je obstala, potem se je zdelo, da hoče naprej. V tem trenutku je zavnel oster glas: »Se korak naprej in ustrelim!« Senca je obstala. In spet glas iz teme: »Kdo ste? Kaj hočete?« Globok molk. Dvoje oči se je zavrtalo iz teme v senco ter se zablikalo. Tisti, ki je spregovoril, je moral sedeti blizu okna. »Nu, bo kaj?« Spet neumljeni, mrzli glas, ki te je zagrabil kakor z železnimi pestmi. Iz smeri, kjer je stala senca, se je oglasilo: »Kaj naj bi nameraval človek, ki se splazi ponoči v tuje stanovanje?« Videti je bilo, kakor da se hoče senca zagnati v smer, od koder je prišel glas. »Ne ganite se, sem dejal! Imeli ste smolo, spoštovani. Baš v mojo sobo ste morali priti! Tako! Sedaj se bova malo pomnila in če napravite najmanjši poskus, da bi spremenili svoje mesto, veste, kaj vas čaka!« Avto je zdrčal na cesti mimo, za trenutek sta posvetila bela svetlobna stožca njegovih žarometov v sobo, baš toliko, da se je senca ob komnu spremenila v zelo zanemarjenega mladega možaka, ki mu je bil obraz od strahu spačen. Buljil je oči v smer, od koder je bil prišel glas. Tam ob pisalni mizi je sedel orjaški mož s sivu glavjo. vzravnano in togo, in že je postalo spet temno.

»Od kod ste vedeli, da ni nikogar doma?« Glas je zvenel ostro, kakor da govori preiskovalni sodnik. »Čul — čul sem hišnika nekomu pripovedovati, da ima sluga gospoda polkovnika prost večer.« »Pravilno. In kako ste prišli noter? Ali vas hišnik ni opazil?« »Počakal sem, da je stopil v svoje stanovanje, potem sem se splazil po stopnicah gor. Ničče mi ni videl. Noter mi potem ni bilo težko priti.« »Imate orožje pri sebi? Samokres, ubijač, nož?« »Ničesar nimam.« »Dobro. Bi vam tudi nič ne pomagalo. A sedaj bodite tako prijazni in telefonirajte zame. Tam na mizici, tik ob vas, je aparat.« Senca se ni zganila. »Ali bo kmalu, ali pa naj postanem razločnejši?« Senca se je prestopila dva koraka na desno. Potem je skrtnila vilica, ki je možek snel slusalko. »Zavrtite na številčnici ničlo in recite, da hočete zvezo s policijskim komisariatom številka tri. To je čisto v bližini.« Senca se je zdrznila. »Nočete? Stel bom do treh: ena ...« Tedaj je mladi mož ponovil besede, ki so mu bile zapovedane: »Policijski komisariat številka tri ...« Spet se je oglasilo od pisalne mize: »Povejte, da prosil polkovnik Munda, naj pošlje takoj policiste v njegovo stanovanje. Tja se je splazil vlomilec. Komisar me pozna in ve, kje stanujem.« Tedaj je vlomilec krknil: »Živina! Čemu me tako mučite?« Glas je odgovoril: »Kako? Usnjali se boste? Naprej, gorvrite ... ena ... dva ...«

Besede, ki jih je govoril polkovnik, so počasi padale v slusalko. Vlomilec je stiskal pesti, hotel je planiti na svojega mučitelja, toda strah pred samokresom ga je držal nazaj. Sedaj si je bil sam izkopal jamo, v katero ga je oni nemilosrdno potisnil. V sprednji sobi so zavneli glasovi, koraki so stopali proti vratom. Vrata so se odprla, svetilke so vrzle svojo jarko svetlobo v prostor. Potem so vstopili: dva policista in neki gospod v civilu. »Kje je vključalo za luč, gospod polkovnik?« »Takoј desno ob vratih, gospod komisar.« je bil odgovor. Ostra, okrutna svetloba je preplavila prostor. »Roke kvišku! Vlomilec je samoisobno ubogal in že so lisice objele njegova zapestja. Gospod v civilu je stnil med tem k pisalni mizi in se priklonil. Vlomilec je pogledal v tisto smer. Kaj je bilo to? Zdelo se mu je, da se mu tla malejo pod nogami. Zmehčano se je oziral v moža ob pisalni mizi. Tam je sedel v stolu na kolesih mož brez katerim se je bil tako silno bal — njegove roke so vdale mlajšemu — nobenega samokresnega nobenega orožja ni bilo ob njem — ničesar. »Vse čast vaši urlečnosti in odločnosti zmerodolnikom, ki ste dotal komisar.« »Bivši poveljnik pehotnega polka se pač nikoli ne izgubi, tudi tedaj ne, če je na žalost, že več nego tri leta mrtvouden ...« Policista sta sunila optekajočega se vlomilca skozi vrata.

SPORT

Okrog okroglega usnja

Sportni kroniki zadnje nedelje dodajemo iz poznih virov še nekaj podrobnih izidov, predvsem z nogometnih igrišč, med njimi naslednje:

V prvenstvenih tekmovalnih po zapadnih pokrajinah so imeli skoraj popoln spored v skupini »Jadranskega Primorja«, kjer je bil najvažnejši dogodek srečanje med Ampeleo in Triestino na igrišču prve. Tržačani so postali žrtve tujega igrišča in so morali domačinom prepustiti obe točki, obenem pa tudi vodstvo v prvenstveni tabeli. Ostali dve tekmi sta bili odigrani v Trstu in sta se obe končali z zmagana domačih enajstoric. Podrobni izidi so bili naslednji: Ampelea - Triestina 2:0, San Giusto (Trst) - Cormonese 2:0 in Ponziana - Tržič 1:0. V prvenstveni tabeli je vrstni red do prihodnjih naslednji: 1. Ampelea 14 točk, 2. in 3. Triestina in San Giusto 12 točk, 4. in 5. Corica in Tržič 11 točk itd.

V lombardijski skupini so bile odigrane naslednje tekme: Milano - Atalanta 2:0, Ambrosiana - Cremonese 3:1, Fanfulla - Varese 1:1, Pro Patria - Brescia 2:1.

V ligursko piemontskem okrožju so bile odlane tekme: Torino - Juventus 2:0, Novara - Casale 1:0, Asti - Alessandria 3:1 in Biellese - Cuneo 3:1.

V prvenstvu rimske skupine sta bili odigrani dve tekmi z naslednjima izidoma: Roma - Trastevere 7:1 in Lazio - Gaslici 1:0.

To nedeljo je igralo tudi v emilski skupini naslednjih osem moštvo: Cesena - Panigale 2:0, Bologna - S. Pietro Casale 2:1, Reggiana - Mantova 2:1 in Pavia - Derthona 2:0.

In še nekaj podatkov z ostalih evropskih igrišč.

Španija. Letošnji nogometni prvak je FC Valencia, ki je v nedeljski tekmi premagala moštvo Sabadella z 2:1, tako da ima zdaj 37 dobljenih in 11 izgubljenih točk in je drugoplasirani letalc iz Madrida ne more več ujeti.

Belgija. Tudi v Belgiji je prvak klub nedovršenu prvenstvu že znan. FC Antwerpen vodi s 42 dobljenimi in 10 izgubljenimi točkami ter potrebuje le še eno točko, ki jo mora dobiti iz štirih tekem; na drugem mestu je SC Anderlecht, kjer bo bržkone tudi ostal.

Slovaška. Slovaško nogometno prvenstvo se je v nedeljo spet začelo s pomladanskim delom prvenstva. Enajstotica armade, ki brani naslov prvaka, je izgubila srečanje z Bistrico s 3:1, Slavija pa je premagala SK Martin s 3:0. Z enakim rezultatom je dobilo tekmo tudi moštvo Trenčina.

Portugalska. Novi portugalski nogometni prvak je SK Lissabon. Na drugem mestu je lanski prvak Benfica, na tretjem pa Athletic Lissabon. Portugalski nogometni strokovnjaki sodijo, da je letos nogometni prvak klub, ki je nesporno najmočnejši.

Pater hoče v stratosfero. Nedavno se je vrnil iz Argentine v Španijo jezuitski pater Puid. Doma je izjavil, da se namerava udeležiti vzleta v stratosfero z Argentincem Eduardom Olivarom, ki je napravil načrt za polet do višine 36 tisoč m. Pater Puid je v Buenos Airesu osnoval kozmofizično opazovalnico. Rekord v stratosfernem poletu ima sedaj še vedno prof. Piccard, ki se je dvignil v višino 14.500 m.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača se vsako besedo L.-30, za dr. in prov. takse -60, za dajanje naslova ali šifro L. 7. Najmanjši iznos za te oglase je L. 2. Za šifro in dopisovanje je plačano vsako besedo L. 2. Za vsako drugo besedo -60 za besedo, za dr. in prov. takse -60, za dajanje naslova ali šifro L. 3. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.

OPozarjamo in naprošamo cenj. oglaševalce, naj male oglase za nedeljsko številko »Jutra« oddajo v oglasnem oddelku »Jutra« že med tednom, najkasneje pa v petek, ker ne jamčimo za pravočasno priobitve malih oglasov, prinešenih v soboto.

SLUŽBE IŠČE. ABSOLVENTINJA male gimnazijske mature in vesela strojeplajsa, išče primerno zaposlitev. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Službe«. 7163-1. FRIZERKA samostojna, doba moč, išče stalno službo za tako. Neslov v oglasnem oddelku »Jutra« pod šifro »S. M.«. 7194-1. HINJICA samska, sposobna vsesga dela v hiš in na vrtni - išče mesto. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Pomlad«. 7187-1.

STROJNI RISAR išče službo v tovarni ali tehničnem podjetju. - Cenjene ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Strojni risar«. 7213-1. TEHNIČNI RISAR išče službo v tovarni ali tehničnem podjetju. - Cenj. ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod značko »Tehnični risar«. 7212-1.

POSTREZNIČO od 7 do 15 sprejemem takoj. Hrana in plača dobra. Neslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7130-1a. FRIZERKO dobro izurjeno, rabi takoj salon »OLGA«, - Beethova ulica 14 - »Dunav«. 7113-1a. MODEL MIZARJA za daljšo namestitev sprejme Strojna delavnica, Rimska cesta št. 19. 7101-1a. KUJARICA samostojna, s prakso - dobi službo ob dobrih hrani in plači. Za teži dela je postrahov. - Zglašiti se med 8. in 3. uro pop. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7072-1a.

POSTREZNIČO mlajšo, za vsa gospodinjstva dela sprejemem takoj k odlični družini od pol 8 do 15 ure. Hrana in plača dobra. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7166-1a. SPREMJEM torbarskega pomočnika, prešivalko, tudi za pomoč gospodinj. Hrana in stanovanje v hiši. Istočasno sprejemem tudi varenko ali varenko s takojšnjo plačo. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7195-1a. GOSP. POMOČNICO starejšo moč - sprejme takoj samostojna opa. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7177-1a. POSTREZNIČO pošteno, iščem za dopolniti danške ure ali po dogovoru. Tržaška cesta 45. 7219-1a. GOSPODINJO iščem h gospodu s štirimi otroci od 2-10 let. za takoj. Poizve se v trgovini Jos. Podkrajšek - Jurčičev trg. 7215-1a. RABIM DEKLE za poljska dela. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 7210-1a.

SVIŽNA ZAJCA ohranite zanesljivo najmanj 1 leto v raztopini »Serbovo« praška. Drogerija Kanc, Zidovska ul. št. 1. 7108-6. MOŠKO OBLEKO za srednjo postavo (rjav loden, popolnoma novo, pumparice), prodam. - Oglasi do polnoči. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7083-6. Ia 13 m PLATNA impregnirana, za šoter ali druge jopice, kipek peliceno in Boks žogo z vzorčastimi usodno prodam. Na ogled in preizkušnjo v trgovini »Alpina«, Dunajska 12. 7180-6. SAMSKO SPALNICO s posteljo in kučnem usodno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7162-6. ŠIVALNI STROJ skoraj nov, prodam. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7165-6. ZENSKO ČEVILJE visoke, št. 38 in 39, abljene, prodam za 270 lir par. Čevljarstvo v Ciri Metodovi 53. 7168-6. n-prodaj. Naslov oglas. oddelku »Jutra«. 7175-6. NOV »MEDIATOR« esvetovno-daljni sprejemni radioaparati, pet-ten, z vzglednim glasnim in optičnim poslušalnikom po zmerni ceni. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7176-6. LEP KOSTUM otroško posteljo in belo predsonno steno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7202-6. SKORNEJE št. 42, prodam. Prijateljeva ulica 1/II, levo. - Vozog. 7184-6. OIROŠKO POSTELJICO vozilce za punčko, mizico s stolčkom ter šatule za večkratno darilo, usodno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7190-6. SPALNICO kompletno, mehke les, prodam za 5000 lir. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 7189-6. ZENSKO KOLO napredaj na žalozki cesti št. 109. 7178-6. ROČNI VOZIČEK (dirco), prodam Jarm - Opekarska cesta 6. 7183-6. BIRANSKO OBLEKO za deklico, lepo, poceni prodam. Topo, Resljeva c. št. 29/II. 7192-6. ZENSKI PLAŠČ temnozod, za mehko postavo, predvotno blago in klobuk, prodam. Neslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7220-6. KROMPIR divj, za krmlo šivali, je na splošno pri zaupni malih gospodinjstvih, Gallusova nabrežje št. 7138-6. TRGOVSKI PULT z nastavkom, zelo dobro ohranjen in prazni zaboji usodno napredaj. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7217-6. RADIO-APARATOV leka novih in rabljenih, od 2200 - 15.000 lir prodam. Fonduša na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Ugodna prilika«. 7222-6. BOSANSKO PREPROKO 2 x 3, volneno, usodno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7225-6. ŠIVALNI STROJ dobro ohranjen - dolg čolnik, bledno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 7226-6. IZREDNA PARIKA več komadov damskih in moških koles, zelo poceni napredaj. Merkur, Puharjeva ulica št. 6. 7228-6. MOŠKA OBLEKA (nova), čista volna, za srednjo postavo, za 1r 3.500 in damski plašč, črn, za vilko postavo, modern, prava blaga za 2.000 lir napredaj. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7224-6. 2 STRUZNICI varilni aparat, več vrstnih aparatov, 2 kama, 2 motorji in 2 benzični stebelna motorja - zelo usodno prodaj. Merkur, Puharjeva ulica št. 6. 7230-6. ELEKTROMOTOR (dinamo) za luč, popolnoma nov, stosermeri tok, A. E. G. 150 V, 5 PS, 700 obratov, poceni prodam ali zamenjam za manjšega enofaznega motorja. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7174-6. TRGOVSKI LOKAL za mesarstvo in stelažami, iščem. Leško tudi začasno. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Makna«. 7100-17. RABIM DEKLE za to in sadno dreve, prodaj. Herič, Ljubljana, Rimska c. 13. 7158-6.

KUPIM SREBRNINO o vancu in druge vredne ter dragocene vrste kupimo. - Takojšnja gotovina. Stanovanje Ljubljana, Ustediška ulica številka 12. STEKLENICE različnih vrst kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo in prevezamo na dom. B. Guštin, Vodni krog trg. 1. 7181-7. KUPIM: KAMNINE in REVIJE. Raznovrstne, kupujemo. Knjižarica Janez Dolzan, Ljubljana, Stritarjeva 4. J-375/6. VRECE prazne cementne in slične naprtnice, kupujemo. PEKARNA, Ciri-Metodova (Tržaška) c. št. 52. J-380-7. JAKOPIČEVO ali Feđa Vesela sliko kupim. Opis slike in ceno zahtevam. Ceni. ponudbe poslati oglas. oddelku »Jutra« pod »Jakopič-Vesela«. 7110-7. STROJE vsakovrstne, rabljene, stare orodje za gradbeni in drugi obrat, kupim. Herič, Ljubljana, Rimska c. 13. 4918-7. MOŠKO OBLEKO rabljeno, ali plašč, kupim. Pisemne ponudbe poslati na oglas. oddelku »Jutra« pod »Dobro«. 7137-7. KUPIM: Ljublj. Zvon, K. oniko, Cankarja, Finžgarja - kompletno ter Sitenge-schichte. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Kompletno«. 7150-7. KUPIM: potrezilni šivalni stroj in radioaparati, 6-8-čevni - oboje novo ali malo rabljeno. Pisemne ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Dobro znamke«. 7149-7. SELAK tudi vrste »Rubine«, kupim delavnica na Vodni krog cesti 89, telefon 4878. 7153-7. MOTOR 0.50 in 1 KS, 220/380 V, kupim delavnica na Vodni krog cesti 89, tel. 4878. 7152-7. ZENSKO KOLO dobro ohranjeno, kupim. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7077-7. KUPIM FOTELJ nizke. Biti mora z udobnim naslonjalcem, z leve in desne strani uprte stene, bolj mišljen, prikladen za bolnika. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7173-7. SPALNICO rabljeno v d. svetel les, v kupim, plačam dobro. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Rabim 44«. 7196-7. ŠPORTNI VOZIČEK kupim. Plačam dobro. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Rabim 44«. 7197-7. KOLESI moško in žensko, stiri, nerabni, z gumami ali brez, kupim. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Ohranjeni«. 7206-7. PIŠKINSKI REŠO po možnosti na 3 pl. me. - kupim. Naslov pove oglas. oddelku »Jutra«. 7205-7. FOTOAPARATE vseh vrst kupujemo stalno po najvišjih cenah. Parfumska Voznaška plača. Babi. 7182-7. NASLONJAC zelo dobro ohranjen in udoben, kupim. Ponudbe z navdno ceno pod šifro »F. utevil«. 7193-7. ŠTEDIK dobro ohranjen in špešno omara kupim. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Rabim 44«. 7204-7. MOŠKI PLAŠČ pomladanski, nov ali malo rabljen, vsake vrste - kupim. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Za srednjo postavo«. 7216-7. RADIO-APARAT malo rabljen, kupim. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Dobro kupec«. 7221-7. KUPINO stare bicla, boikel gume, motorna kolesa ter gume za motorna kolesa in stare avtomobile. Merkur, Puharjeva ulica 6. 7225-7.

PISALNI STROJ dobro ohranjen, po močnejši boljši znamke, kupim. Gerovac, Kolodvorska 8. ELEKTROMOTORJE od 1-3 KS, kupimo proti zelo dobremu plačilu. Merkur, Puharjeva ul. št. 6. 7227-7. STANOVANJE ali enosobno stanovanje, išče dr. uradnica za takoj. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Pomladno veselje«. 7145-25. STANOVANJE soba in kuhinja, v šiški, za Bežigradom ali v Rožni dolini, iščem za takoj ali čimprej. - Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Družinska družina«. 7054-21a. STANOVANJE oesobno, s plinom in kopalnico, v stogem centru mesta, zamenjam za 1-2 sobno stanovanje s plinom in vrtom. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Z vrtnice«. 7188-21. Sobe isče PREPROSTO SOBICO ali sobo s posebnim vhom, išče gospod. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Točen plačnik«. 7066-23a. PRAZNO SOBO s posebnim vhom, v sredini mesta ali vsaj blizu središča, iščem za 1. april. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Mrtva gospodinja«. 7180-23a. PRAZNO SOBO iščem za takoj. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Točna plačnika«. 7211-23a. Soba odda SOBO oddam v sredi mesta. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Meece aprile«. 7133-23. OPREMLJENO SOBO oddam solidni osebi - najraje gospodini. Mestni trg 17/II, vrata 8. 7169-23. KABINET prijeten, oddam s 1. splošim v sredi mesta. Trdnova ulica 8/III - desno. 7199-23. OPREMLJENO SOBO v centru oddam s 1. splošim. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 7214-23.

KLOBUCARNA „PAJK“ vam strokovno označi, oorebika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. - Lastna delavnica. Zaloga klobukov - Se priporoča. RUDOLF PAJK LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ST. 38, MIKLOŠIČEVA CESTA ST. 12 (Nasproti hotela Union).

DVONADSTROPNO HIŠO NA MIRNEM KRAJU V SREDISCU LJUBLJANE, lep svetel lokal, prazno stanovanje za takojšnjo vselitev na razpolago. ZAMENJAM ZA INDUSTRIJSKO STAVBO, PRIMerno ZA LAŽJO INDUSTRIJO. Ponudbe z opisom poslati na oglasni oddelku »Jutra« pod »INDUSTRIJA«. J-541-8.

Prosen Ivan pekovski mojster in posestnik. Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek 30. t. m. ob 3. uri z žal. kapele sv. Janeza, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, dne 29. marca 1944. Globoko žalujejo: FRANČIŠKA, žena, SLAVKO, IVAN, sinova ter ostalo sorodstvo.

Umri nam je naš predragi mož, oče, brat, stric in tast, gospod Oblak Franc. Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek, dne 30. marca 1944 ob 17. uri izpred h'še Zalosti, Rožna dolina, Cesta XVII. št. 16 na pokopališču na Viču. Ljubljana, dne 29. marca 1944. Žalujoče rodbine: OBLAK - WEISSBACHER in ostalo sorodstvo.

Naš dobri oče FRANC CENTA vulgo SKOMEREC so v torek 28. t. m. v 86. letu starosti preminul. Pokopali jih bomo v četrtek 30. t. m. na župnem pokopališču v Zelimljah. Maša zadušnica se bo brala v frančiškanski cerkvi v torek, dne 4. aprila 1944 ob 7. uri zjutraj. Zelimlje, Ljubljana, 29. III. 1944. Žalujoče rodbine: CENTA, COTIC, HAFNER KRAMAR.

Zapustil nas je po težki in dolgotrajni bolezni naš dragi soprog, oče, stari oče in tast, gospod Arnošt Giosento URADNIK DRŽ. ŽEL. V POK. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 30. t. m. ob 5. uri popoldne z žal. kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu. Ljubljana, Trst, Milano, dne 29. marca 1944. ZALUJOČA ŽENA IN OTROCI TER OSTALO SORODSTVO.

Dotrpel je naš ljubljani brat, stric in svak, gospod Schott Franc finančni računski uradnik v pokuju. Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek 30. t. m. ob 5. uri popoldne z žal. kapele sv. Antona, k Sv. Križu. Ljubljana, Beograd, 28. III. 1944. Žalujoče rodbine: SCHOTT, DR. GAJ, MARKIČ, ANDERLIČ.

Ljubljanski Kinematograf. KINO MATICA Telefon 22-41. Ljubljana drama iz varietetskoga življenja. Senzacionalne atrakcije na vrvi. TONELLI V glavnih vlogah: Ferdinand Marian, Winnie Markus, Mady Kahl. Predstave ob 15., 17. in 19. uri.

KINO SLOGA Telefon 27-30. Odlični in zabaven film z zaljubljenimi in komičnimi prizori. Sanjnost mladega pesnika ali MALA PUSTOLOVSČINA... Winnie Markus, Hans Holt, Paul Kemp, Trude Marlen, Lucie Englisch, Heinz Salfner. Režija: Jürgen von Alten. Predstave ob 15., 17. in 19. uri.

KINO UNION Telefon 22-21. Najboljša veseloigra sezona s priljubljenim komikom H. Moserjem. CRNO NA BELEM Dunajski slaščičar je hotel po vsej sili, da postane njegova hči doktorica, končno pa je moral popustiti, da je dala šoli slovo in se poročila s simpatičnim dimnikarjem. V ostalih vlogah: Elmfriede Datzig, Paul Hörbiger in Hans Holt. Predstave ob 16. in 19.15 uri.

VELIKI GOSLAČ Roman. »Nu, torej sva zmenjena. V sredo se odpeljeva. Tudi jaz sem vesel... recimo, kakor mops v površniku. Da, res, ko že mislim na površnik, glej, da se toplo oblečeš, med vožnjo je zmerom hušji mraz, nego človek prej misli.« Ni je besede, da bi opisala Ingino radost! Tako vožnja... v avtomobilu... z Mariom... domov... ob tem spomladnem vremenu! Misel jo je tako prevzela, da se je z veseljem vred takoj oglašil tudi strah pred ovirami. Ali more človek brez kazni seči po tolikšni sreči? Gotovo bo prišlo v zadnjem trenutku kaj vmes! Zbolela bo... Mario se bo premislil... vreme se utegne spremeniti, zatvornice neba se bodo odprle... pa to bi bilo še najmanjše!

liča in me na prihodnji postaji odloži... kar koli bi se zgojilo, tega prvega kosa vožnje mi nobena nebeska in nobena pekelska moč več ne vzame! Toda zgodilo se ni nič, pokrajina je bila čedalje bolj ljubka, sonce je sijalo topleje in topleje, cesta je bila čedalje bolj prosta, in Mario, ki je bil odbrzel iz mesta v pekelskem tempu, močičen in s stisnjeno mi zombi, je vozil bolj in bolj počasi ter si vsak hip utrgal po kako in nuže za kramljanje in uživanje; z otroško radostjo jo je opozarjal na vsak vetrni mlin na obzorju in na vsako cvetovo vrbo ob cesti. Med Hagenowom in Wittenbergi sta se prvi ustavila, da pozajtrkujeta. Odveč je bilo kaj pogniti na tla, zbledela lanska trava je bila na soncu suha in topla, tišalo je po premnem lesu, po smolji in borovih iglicah, vsa sinja s'rvava je bila polna radostnih glasov nevidnih ptic. »Pomlad!« je rekel Mario, ko se je zleknil v znak in kakor zadovoljna žival s pritrpnimi očmi zamikal v sonce. »Pomlad! Pomlad! Le zakaj si ljudje tolikanj otežujejo življenje? Daj mi kaj, da založim, dekletce, lačen sem kakor volk! Čemu neki vzame človek žensko bitje s seboj na pot, če mu niti kruha z maslom ne pravi?« Inge se je iz srca rada lotila gospodinj-skih dolžnosti. Saj ni težko razložiti vab-

ljiv zajtrk, ako imaš v jebahu vse, kar je treba. Mario je blaženo lenuharil in s' dajal streči. Odrezane kosčke kruha in krhlje skrbno olupljenih pomaranč mu je vtikala kar v usta. In ko sta se najedla, je pospravila. Zavila in viložila je ostanke, očistila s papirjem posodo in prbor, razmetala jačne lupine in kurje kosti naokrog da bi bile živalim za hrano, zakopala olupke in papir pod mah ter skrbno zravnila m'zni prt. Mario se je oprl na komelec in z nasmejan mi očmi spremljal vsak njen gib. »Kakšna rečljubna gospodinja si!« je je podržal. »Kar čudim se, kaj ti je prišlo na misel, da si se odločila za tak nereden p'klic! Kako boš strelpa, kadar bo treba po več mesece živeti iz kovčega in jerbasa?« »Bom pa pospravljala kovčec.« se je Inge nasmehnila. »To bi ti prisodil! Vobče se mi zdi, da je v tebi in okrog tebe zmerom vse lepo pospravljeno. V tvoji glaviči so misli tako skrbno urejene, da ti je treba samo potipati, pa jih imaš pri rokah. Gotovo se nikoli strahoma ne skušaš spomniti stvari, ki jih med zabrisanimi predstavamj in spomni ne bi našla! In prav tako ležiš v tvojem srčecu čustva... vsako v posebnem predalu; ne more se ti zgoditi, da bi katero ušlo preko svojih mej in povzročilo obči nered.« »To se vam zdj kakopak strašno dolgo-

časno in povsem neumetniško! Vendar, ali niste nekoliko krvični? Pri igri mi prepovedujete vsak g'islando in vsak legatisimo!... tam mora biti tudi v najbolj blaženem tempu sleherni ton zase jasen in čist... zakaj bi potem jaz zbrozavala svoja čustva in misli?« »Nikar jih ne! Bog me obvaruj, da bi kaj takega terjal od tebe! Narobe, občudovanja in skoraj da tudi zavidanja vredno se mi zdi! To ni vsakomur dano... A vsekako je sreča... zate, za druge pa morda še bolj... na primer, za ljudi, ki jih maš rada... povej, ali me vobče imaš rada, kaj?« »Da.« je z rešnim, skoraj potrtnim obrazom preprosto rekla Inge. »Res?« Planil je kv'sku in skočil k nji. »A v veliko srečo si najbrže ne šteješ, da me imaš rada?« »Ne!« je odkrito priznala Inge. »Oh, neumna! Norček ti ljubi!« Ovil jo je z rokami in jo poljubljal na usta. »Imeti koga rad, je zmerom sreča, pa da bi nam prineslo največje gorje! Tako in zdaj glejva, da prideva od tod, zakaj prečniti ti v gozdu ne moreva... na žalost ne!« Med nadaljnjo vožnjo je imela Inge mnogo, mnogo opravka s svojimi m'isli. Oh, niti v njen glaviči niti v njenem srcu ni bilo več sledu o jasn, pregledni vzporeditvi, misli in čustva so se ji vrtnile v d'vijem neredu. Niti tega ni več vedela, ali